

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»

O'quv-ushbu bo'yicha prorektor
R.G'.Jumayev

31 yanvar 2025 y.

«KELISHILDI»

Tarix va yuridik fakulteti
dehanti B.B.Namozov

31 yanvar 2025 yil

«KELISHILDI»

O'quv-uslubiy departamenti
boshlig'i S.S.Davlatov

31 yanvar 2025 yil

60220300 – Tarix (mamlakatlar va yo'nalishlar bo'yicha) yo'nalishida ixtisoslik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha

DASTUR

Ixtisoslik fanlari:

- 3.01. O'zbekiston madaniyati va san'ati tarixi.
- 3.02. Jahon sivilizatsiyalari tarixi.
- 3.03. Sharq allomalarining ilmiy merosi.
- 2.11. Tarix falsafasi va tarix o'qitish metodikasi.

ANNOTATSIYA

Mazkur Dasturda Davlat ta'lim standartlarining ta'lim soxalari bo'yicha ishlab chiqilishi o'quv fanlarini variativ tashlash asosida o'quv-metodik majmualar (dastur, o'quv rejas, darsliklar)ni yaratish uchun keng imkoniyatlar ochib berishi, shuningdek, o'quv fanlararo bog'lanish va bilimlarini muvofiqlashtirish tamoyili asosida o'quv fanlarining ichki bog'liqligi va fanlararo aloqasini ta'minlashi ko'rsatilgan.

Mazkur Dasturda ta'lim-tarbiya samaradorligini oshirish jiddiy vazifa bo'lib turishi, buning uchun har bir o'qituvchi o'z fanini o'qitishning eng samarali zamonaviy pedagogik texnologiyalarni puxta bilishi va bu sohadaqi yangiliklarni uzluksiz o'rganib borish orqali o'z kasbiy mahoratini muntazam oshirib borishi haqida ta'kidlangan.

Ushbu Dastur 60220300 – Tarix yo'nalishi malaka talablari asosida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar:

Haytov J.Sh. BuxDU "Jahon tarixi" kafedrasi dosenti, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori

Rahmonov K.I. BuxDU "Jahon tarixi" kafedrasi dotsenti, tarix fanlari nomzodi

Temirov F.U. BuxDU "Arxeologiya va Buxoro tarixi" kafedrasi mudiri, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Tagrizchilar:
O'roqov D.I. O'ZMU "Jahon tarixi" kafedrasi mudiri, tarix fanlari nomzodi, dosent

Shukrullayev Y.A. Buxoro muhadislik texnologiyasi instituti "Jitimoiy fanlar" kafedrasi dosenti, tarix fanlari nomzodi

Yakuniy Davlat attestatsiyasi dasturi Tarix va yuridik fakulteti "Jahon tarixi" va "Arxeologiya va Buxoro tarixi" kafedralarining 2023 yil 01.11 daqi 3-sonli yig'ilishida muhokama qilingan va ma'qullangan.

Yakuniy Davlat attestatsiyasi dasturi Tarix va yuridik fakulteti kengashining 2023 yil 14.04 daqi 5-sonli yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqqa tavsiya etilgan.

Yakuniy Davlat attestatsiyasi dasturi Buxoro davlat universiteti Ushbuvi Kengashining 2023 yil 31.01.6-sonli yig'ilishida muhokama qilingan va tasdiqlangan.

KIRISH

Yakuniy Davlat attestatsiyasi dasturi 60220300 – Tarix (mamlakatlar va yo'nalishlar bo'yicha) yo'nalishi bitiruvchilarining "Ixtisoslik fanlari" bo'yicha egallagan bilim va malakalarini baholash uchun tuzilgan. Mazkur dastur 1-4 kurslarda "Jahon sivilizatsiyalari tarixi", "Tarix falsafasi va tarix o'qitish metodikasi", "O'zbekiston madaniyati va san'ati tarixi", "Sharq allomalari tarixi" kafedrasi fanlarini o'qitgan. Ushbu dastur "Arxeologiya va Buxoro tarixi" va "Jahon tarixi" kafedrasi fanlarining eng qadimgi zamonlardan to hozirgi kunlargaacha bosib o'tgan uzor va murakkab tarixiy yo'lni, jitmoyi-siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ma'naviy hayotini xolisona o'rganish, mamlakatimizning demokratalashtirish va iqtisodiyotni bozor tamoyillari, jahon hamjamiyatiga har tomonlama integratsiyasini chuqurlashtirish, xorijiy mamlakatlarning jitmoyi-iqtisodiy, siyosiy va madaniy taraqqiyotini ilmiy va amaliy ahamiyatini hamda fanning rivojlanish qonuniyatlarini va tamoyillari, fanning tarkibi va tuzilishi, uni tashkil qilish va boshqarish, fanning tasnifi kabi masalalar ahamiyati ochib berilib, talabalarining nazariy va amaliy masalalari to'g'risida nazariy bilimlarni shakllantirish va amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat hamda tarixchilarni zamonaviy fanning muammolarini yechuvchi yetuk tarixchi mutaxassisini tayyorlashdagi o'rni kabi masalalarni qamraydi.

Dasturning asosiy qismida fanlarning pycdmuyeti va bilish usullari, ishlab chiqarish jarayoni va uning natijalari, jitmoyi-iqtisodiy jarayonlarni tizimda o'rganishda O'zbekiston tarixining qiziqarli va murakkab jarayonlarida davlatchilik tariqiyotining o'rni va ahamiyati, beqiyos bo'lganligi, uning taraqqiyotida mavjud bo'lgan ko'plab bosqichlar, tamoyillar, yo'nalishlar, shuningdek, turli tarixiy davrlarda o'zbek davlatchiligining rivojlanishida jitmoyi-iqtisodiy, siyosiy va madaniy omillarining ta'sirini ochib berish, davlatchilik taraqqiyoti va xalqaro munosabatlari o'rtasidagi bog'liqlik tomonlarini atrofficha taxli etish, davlatchilik taraqqiyoti va xalqaro munosabatlari o'rtasidagi bog'liqlik tomonlarini atrofficha taxli etish, O'zbekiston hududida mavjud bo'lgan davlatlarning rivojlanishidagi asosiy tendensiyalarni ko'rsatib berish mavzular keltirilgan.

2. "Jahon sivilizatsiyalari tarixi", "Tarix falsafasi va tarix o'qitish metodikasi", "O'zbekiston madaniyati va san'ati tarixi", "Sharq allomalari tarixi" fanlari bo'yicha o'qitiladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi yozma ishlarni BAHOLASH MEZONI

"Jahon sivilizatsiyalari tarixi", "Tarix falsafasi va tarix o'qitish metodikasi", "O'zbekiston madaniyati va san'ati tarixi", "Sharq allomalari tarixi" fanlari ixtisoslik fanlaridan bakalavriat yo'nalishlariga yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi yozma usulda o'qitiladi. Har bir variant 4 savoldan iborat. Variantdagi 4 ta savolning har biridan olish mumkin bo'lgan maksimal ball 25 ga teng bo'lib, jami 100 ball to'plash mumkin.

Har bir savolga javob to'g'ri va to'liq yoritilsa, pedagogika nazariyasi va tarixi, umumiy psixologiyaga doir zamonaviy nazariyalarni bilishi, mustaqil, aniq fikrlar asosida muammolarga jodiy yondashgan holda yoritilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 21,5-25 ball oralig'ida baholalanadi.

Savolga to'g'ri javob yozilsa, ilmiy-amaliy jihatdan asosi mantiqiy yoritilgan bo'lsa, biron bugungi talim va tarbiya jarayoni yangilanishlar amaliyoti bilan bog'lashda ayrim noaniqliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 21-18 ball oralig'ida baholalanadi.

Savolga asosan to'g'ri javob yozilsa, biroq qo'yilgan masalaning mohiyati, mazmuni, natijalari yuzaki yoritilsa, fikr-mushohada bayonida tarqoqlik kuzatilsa, uzlashtirish kuzatilib 17,5-14 ball atalg'ida baholanaadi.

Savolga javoblar nob'g'ri yozilsa, o'quv adabiyotidan so'zma-so'z ko'chirilgan bo'lsa, Savolga javoblar nob'g'ri yozilsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-13,5 ball yoki savolga, umuman, javob yozilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-13,5 ball yoki savolga, umuman, javob yozilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-13,5 ball o'zlig'ida baholanaadi.

Tr	Uzunligi y ball	Baho	Bakalavr talabasi	Xususiy ball
1	21,5-25	A'lo (86-100)	Qo'yilgan savollar mazmunan aniq yoritilib, siyosiy islohotlar va jaryonlarning mazmuni, mohiyati to'liq ochib byerilgan. O'zbekistonda ta'lim va tarbiya sohasidagi islohotlar tahlili va ularning amaliy samaralari, natijalari va hayotga tatbiq etilishi bo'yicha mustaqil, ijodiy fikr mavjudligi. Javoblarda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan va umumiy xulosalar qilingan. Imlo va stilistik xatolarga yo'l quyilmagan.	7-7,5 5-6,5 1,5-2,5
2	18-21	Yaxshi (71-85)	Javob to'g'ri yozilgan, unda siyosiy bilimlar asosli yoritilgan, ammo sana va sonlarda chalkashliklarga yo'l qo'yilgan. Javobda talabning mustaqil mushohada yuritish qobiliyati seziladi. Ijodiy yondashuv mavjud. Talaba muammoni tahlil qilish qobiliyati ega.	6-7 5,5-6 3,5-4 3-4
3	14-17,5	Qoniqar li (55-70)	Savolga javobda masalaning mohiyatini tushunilgan, ammo mazmun va natijalar yuzaki yoritilgan. Fikrlar bayonida tarqoqlik kuzatiladi. Javoblarda mantiqiylik tamoyili buzilgan. Tasavvurga ega, lekin tahlil yetarli emas.	5-6 4,4,5 3-4 2-3
4	0-13,5 gacha	Qoniqar siz (0-54)	Savol bo'yicha aniq tasavvurga ega emas. Umuman javob yozilmagan. Noto'g'ri javob va ma'lumot berilgan. O'quv adabiyotidan aynan so'zma-so'z ko'chirilgan	0-13,5

O'zbekiston madaniyati va san'ati tarixi fanining asosiy qismi

Fanning maqsad va vazifalari. Madaniyat va san'ati tarixi fanining maqsadi va vazifalari. Inson va jamiyat hayotidagi o'rni va ahamiyati. Madaniyat va san'atning o'zaro aloqadorligi. Moddiy va ma'naviy madaniyatning asosiy belgilari. Madaniyatning shakllari bo'yicha tasnifi va uning turlari. Madaniyatning ko'rinishlari bo'yicha tasnifi.

Madaniyat va san'atning umumiy xususiyatlari. Madaniyat va san'atning jamiyat hayotidagi funksiyasi.

O'zbekistonning eng qadimgi davr madaniyati va san'ati.

O'rta Osiyo eng qadimgi madaniyati va san'atining o'ziga xos xususiyatlari. Ibtidoiy diniy tasavvurlar, urf-odatlar. Paleolit, mezolit, neolit va eneolit davri madaniyati va san'ati.

Bronza va ilk temir davri madaniyati va san'ati.

Bronza va ilk temir davrining o'ziga xos xususiyatlari. Bronza va ilk temir davri madaniyati va san'ati. Madaniy va savdo aloqalar rivoji.

Ahamoniy davri madaniyati va san'ati.

Ahamoniy imperiyasi davri madaniyati, hamda bu madaniyatga O'rta Ahamoniy xalqlarining qo'shgan hisssasi. Madaniyat rivojida zarushitilik va Osiyo xalqlarining o'rni. Oromiy yozuvi. "Avesto"ning o'rni. Oromiy yozuvi.

Antik davri madaniyati va san'ati.

Ellin madaniyati va san'atining o'ziga xos xususiyatlari. Salavkiy davri Ellin madaniyati va san'ati. Yunon-Baqtriya davlatida yunonlar va mahalliy madaniyat sintezi. Sharq ellin madaniyati va san'atining vujudga kelishi. Me'morchilik, haykaltaroshlik, teatr va musiqa san'ati. Yunon-Baqtriya yozuvi. Xorazm madaniyati. Kushonlar davrida madaniyat va san'atning yuksalishi. Oromiy yozuvi asosida kushon-baqtriya alfaviti, so'g'd va xorazm yozuvlarining rivojlanishi. Buyuk Ipak yo'lining O'rta Osiyo xalqlari madaniyati va san'ati tarqiqotidagi o'rni.

Ilk o'rta asrlar madaniyat va san'ati.

Eftaliylar va Turk xoqonligi davrida madaniyat va san'atning o'ziga xos xususiyatlari. Arab istilosining mahalliy madaniyat va san'atga ta'siri. Islom dini va ma'naviy madaniyatdagi o'zgarishlar. Ilk o'rta asrlar me'morchiligi.

IX-XIII asrlarda O'zbekiston madaniyati va san'ati.

Somoniylar, Qoraxoniylar, G'aznaviylar, Xorazmshohlar davrida madaniy hayot. Me'morchilik san'ati rivoji va murakkab kompozitsiyalarni yaratilishi. Kulolchilik, shishasozlik san'ati, zarqarlik. Hattotlik va miniatyura san'ati rivoji.

Amir Temur davrida madaniyat va san'at tarqigiyoti.

Amir Temur madaniyati va san'atining o'ziga xos xususiyatlari. Obodonchilik ishlari. Hunarmandchilik va uning turlari, tarqigiyoti. Savdo-sotiqning rivojlanishi, karvon yo'llarining ahamiyati. Amir Temur davrida Samarqandning ulkan madaniyat markaziga aylanishi. Amaliy-bezak san'ati. Bronza, kumush va oltindan quyuma idishlar yasash borasidagi muvaffaqiyatlar. Me'morchilik. Shaharsozlik. Naqqoshlik, xattotlik san'ati.

Temuriylar davrida Movarunnahr va Xuroson madaniyat va san'at rivoji.

Temuriylar davrida madaniy hayot: ilm-fan rivoji. Temuriylar davri madaniyati va san'atining o'ziga xos xususiyatlari. Obodonchilik ishlari. Naqqoshlik, xattotlik san'ati. Samarqand miniatyura maktabi va uning xususiyatlari.

Badiiy hunarmandchilik va uning turi shakllari. Kulolchilik sohasidagi yangiliklar.

Buxoro xonligi va amirligi davri madaniyati va san'ati.

Shayboniylar davrida madaniyat va me'morchilik. Hattoitlik san'atining rivojlanishi. Kitob bezash hamda miniyura ishlash borasidagi yutuqlar. Asharxoniyalar davrida me'morchilik san'ati. Tasviriy san'at me'moriy bezaklarda, amaliy san'at buyumlari keng o'rin egallashi va ularning ajralmas qismina aylanishi. Miniyura va kitobot san'ati.

Buxoro amirligida madaniyat va san'at. Buxoroning Markaziy Osiyodagi diniy markaz sifatidagi o'rni. Me'morchilikda an'anaviy qurilishlarning davom etishi.

Xiva xonligi davrida madaniyat va san'at.

Xiva xonligi davrida ilm-fan. Xiva xonligida madaniyat va san'at. Xivanning mashhur me'moriy yodgorliklari va undagi bezak san'ati. Ganch va yog'och o'ymakorligi san'ati tarqalgan. Tasviriy san'atning o'ziga xos jihatlari. Shaharsozlik. Amaliy-bezak san'ati. Kitobat va tasviriy san'at. Musiqqa san'ati va uning vakillari.

Qo'g'on xonligi davri madaniyati va san'ati

Qo'g'on xonligi davri ilm-fan. Qo'g'on xonligida madaniyat va san'at. Qo'g'on xonligi davri me'morchiligining o'ziga xos xususiyatlari. Kitobot san'ati. Hattoitlik san'ati. Hattoitlik maktablari va uning vakillari. Tasviriy san'at. Musiqqa va so'z san'ati va uning yirik vaqillari. Amaliy-bezak san'ati. Ganch va yog'och o'ymakorligi. Gilamdo'zlik, zardo'zlik, kandakorlik buyumlarida badiiy sn'atning ko'llanilishi.

Rossiya imperiyasi mustamlakasi davrida Turkistondamandaniyat va san'at

(XIX asrning ikkinchi yarmi – XX asrning boshlari).

XIX asr oxiri - XX asr boshlarida O'zbekiston madaniyati va san'atining umumiy tavsifi. Shahar va qishloqlar turmush tarzining o'zgarishi. Zamonaviy san'at turlarining kabi kelishi. Arxitektura va tasviriy san'at. Kino va teatr san'ati. Turkistonda amaliy bezak va xalq san'ati. Gilamdo'zlik, zardo'zlik, kandakorlik buyumlari

Sovet mustabid tuzumi davrida O'zbekistommadaniyati va san'ati.

Sovet hokimiyati hukmronligining dastlabki yillari madaniy hayotda mafkuraviy bosimning kuchayishi. Ma'muriy-buyruqbozlik va "madaniy inqilob" kabi soxta g'oyalarning jamiyat hayotiga majburan singdirilishi.

Kino va teatr san'ati. Teatr va kino namoyondalarining faoliyati. Alisher Navoiy nomidagi katta Akademik opera va balet teatri, Muqimiy nomidagi musiqali drama teatri.

Birinchi o'zbek xalq musiqasi ansamblining tashkili etilishi, O'zbekiston tasviriy san'ati, O'zbek kulolchilik san'ati. Sovet mafkurasi islom diniy munosabati. Mustabid sovet tuzumi yillarida vaqti matbuot va madaniy oqartuv muassasalari faoliyati.

Ikkinchi jahon urushidan keyin O'zbekiston madaniyati, O'zbekadabiyotining ta'qib ostiga olinishi. Teatr va kino sohasida ta'qibning kuchayishi. Qo'shiqchilik

san'ati. Milliy maqom san'atini saqlab qolish yo'lidagi harakatlari.

Urushdan keyingi yillarda O'zbekiston rassomlari, haykaltaroshlari, xalq amaliy san'ati ustalarining ijodi. 1980 yillarda o'zbek madaniyatiga ta'qibning kuchayishi. Islom diniga munosabat. "Navro'z"ning ta'qib ostiga olinishi.

Mustaqillik yillarida O'zbekistommadaniyati va san'ati.

Mustaqillik yillarida O'zbekistonda madaniy hayot. Me'morchilik san'ati. Rassomlik san'ati tarqalgan. San'atda tarixiy portret va kompozitsiyalarning paydo bo'lishi. Haykaltaroshlik san'ati.

Mustaqillik yillari amaliy san'at rivoji. Kino va teatr sohasidagi yangiliklar. Alisher Navoiy nomidagi Milliy akademik-drama teatrlarining yangidan barpo etilishi. Musiqqa sohasidagi xalqaro ko'rik tanlovlari. Mustaqillik yillarida kulolchilik. Mustaqillik yillari yog'och o'ymakorligi, uning maishiy va monumental turlarining keng rivojlanishi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xakimov A.A. Iskustvo Uzbekistana: istoriya i sovremennost. –Tashkent, 2010.
2. Qoraboyev U., Soatov G., O'zbekiston madaniyati. –T.: Tafakkur-Bo'stoni, 2011.
3. Hamidov H. XVI-XIX asrlar yurtimiz madaniyati tarixidan lavhalar. –Toshkent: Sharq, 2009.
4. Ma'naviyat yulduzlari. –Toshkent: Fan, 2005.

Qo'shimcha adabiyotlar

5. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tarqalgan yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T.1. –Toshkent.: O'zbekiston. 2017.
6. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt tarqalgan va xalq farovonligining garovi. Toshkent.: O'zbekiston. 2017.
7. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent.: O'zbekiston. 2017.
8. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq. T.: «O'zbekiston» 2016.
9. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch. –T.: Ma'naviyat, 2008.
10. Abdullayev N.U. San'at tarixi. I-Kitob. –T.: San'at, 2001
11. Avesto / Asqar Maxkam tajminasi. –Toshkent: Sharq, 2001.

Axborot manbalari

1. www.ziyounet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.kitobxon.uz.
4. www.fvat.uz.
5. www.mirkniq.ru.

O'zbekiston madaniyati va san'ati tarixi fanidan tavsiya etiladigan savollar

1. Madaniyat va san'atning inson va jamiyat hayotidagi o'rnini va ahamiyatini haqida fikr bildiring.
2. Moddiy va ma'naviy madaniyat, ularning o'zaro aloqadorligi tushuncha bering.
3. Moddiy va ma'naviy madaniyatning asosiy belgilari.
4. Madaniyatning sohalari bo'yicha tasnifi va uning turlari.
5. O'ra Osiyo eng qadimgi madaniyati va san'atining o'ziga xos xususiyatlari.
6. Ibtidoiy diniy tasavvurlar, urf-odatlar.
7. Paleolit, mezolit, neolit va eneolit davri madaniyati va san'ati haqida ma'lumot bering.
8. Bronza va ilk temir davrining o'ziga xos xususiyatlari.
9. Bronza va ilk temir davri madaniyati va san'ati.
10. Bronza va ilk temir davri madaniyati va san'ati haqida yozing.
11. Ahamoniy imperiyasi davri madaniyati, hamda bu madaniyatga O'ra Osiyo xalqlarining qo'shgan hissasi.
12. Madaniyat rivojlanishidagi "Avesto"ning o'rnini.
13. Oromiy yozuvi haqida yozing.
14. Eilim madaniyati va san'atining o'ziga xos xususiyatlari haqida yozing.
15. Salavkiylar davri ellin madaniyati va san'ati haqida yozing.
16. Yunon-Baqriya davlatida yunonlar va mahalliy madaniyat sintezi.
17. Sharq ellin madaniyati va san'atining vujudga kelishi (Me'morchilik, haykaltaroshlik, teatr va musiqa san'ati).
18. Yunon-Baqriya yozuvi haqida ma'lumot bering.
19. Kushonlar davrida madaniyat va san'atning yuksalishi tarixi haqida fikr bildiring.
20. Oromiy yozuvi asosida kushon-baqriya alfaviti, so'g'd va xorazm yozuvlarining rivojlanishi ularning tarixiy ahamiyati.
21. Buyuk Ipak yo'lining O'ra Osiyo xalqlari madaniyati va san'ati taraqqiyotidagi o'rnini tarixining o'rganilishi.
22. Eftaliylar va Turk xoqonligi davrida madaniyat va san'atning o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumot bering.
23. Arab istilosining mahalliy madaniyat va san'atga ta'siri haqida ma'lumot bering.
24. Islom dini va ma'naviy madaniyatdagi o'zgarishlar haqida ma'lumot bering.
25. Somoniy, Qoraxoniylar, G'aznaviylar, Xorazmshohlar davrida madaniyat haqida ma'lumot bering.
26. Somoniy, Qoraxoniylar, G'aznaviylar davrida me'morchilik san'ati rivoji va murakkab kompozitsiyalarni yaratilishi,
27. Somoniy, Qoraxoniylar, G'aznaviylar kulolchilik, shishasozlik san'ati, zarqarlik.
28. Somoniy, Qoraxoniylar, G'aznaviylar, Xorazmshohlar davrida hattotlik va miniatyura san'ati rivoji.
29. Amir Temur madaniyati va san'atining o'ziga xos xususiyatlari haqida yozing.
30. Temuriylar davrida obodonchilik ishlari.
31. Temuriylar davrida hunarmandchilik va uning turlari, taraqqiyoti.
32. Amir Temur davrida Samarqandning ulkan madaniyat markaziga aylanishi.
33. Temuriylar davrida amaliy-bezak san'ati. Bronza, kumush va oltindan quyma idishlar yasash borasidagi muvaffaqiyatlar.
34. Temuriylar davrida Me'morchilik. Shaharsozlik.
35. Temuriylar davrida Naqqoshlik, xattotlik san'ati.
36. Temuriylar davrida madaniy hayot: ilm-fan rivoji. Temuriylar davri madaniyati va san'atining o'ziga xos xususiyatlari.
37. Temuriylar davrida Samarqand miniatyura maktabi va uning xususiyatlari.
38. Temuriylar davrida badiiy hunarmandchilik va uning turli shakllari. Kulolchilik sohasidagi yangiliklar
39. Shayboniy davrida madaniyat va me'morchilik.
40. Shayboniy davrida hattotlik san'atining rivojlanishi.
41. Shayboniy davrida Kitob bezash hamda miniatyura ishlash borasidagi yutuqlar.
42. Ashtarxoniylar davrida me'morchilik san'ati.
43. Tasviriy san'at me'moriy bezaklarda, amaliy san'at buyumlari keng o'rin egallashi va ularning ajralmas qisminiga aylanishi.
44. Buxoro amirligida miniatyura va kitobot san'ati.
45. Buxoro amirligida madaniyat va san'at.
46. Buxoroning Markaziy Osiyodagi diniy markaz sifatidagi o'rnini.
47. Xiva xonligi davrida ilm-fan.
48. Xiva xonligida madaniyat va san'at.
49. Xivaning mashhur me'moriy yodgorliklari va undagi bezak san'ati.
50. Xiva xonligi davrida ganch va yog'och o'yinakorligi san'ati taraqqiyoti.
51. Xiva xonligida Tasviriy san'atning o'ziga xos jihatlari.
52. Xiva xonligida shaharsozlik. Amaliy-bezak san'ati. Kitobat va tasviriy san'at.
53. Qo'qon xonligi davrida ilm-fan.
54. Qo'qon xonligida madaniyat va san'at.
55. Qo'qon xonligi davri me'morchiligining o'ziga xos xususiyatlari.
56. Qo'qon xonligi davrida kitobot san'ati. Hattotlik san'ati.

57. Qo'qon xonligi davrida gilamdo'zlik, zardo'zlik, kandakorlik

buyumlarida badiiy san'atning ko'lanilishi.

58. Qo'qon xonligi davrida Tasviriy san'at. Musiqqa va so'z san'ati va uning yirik vaqiflari.

59. Ikkinchi jahon urushidan keyin O'zbekiston madaniyati. O'zbek adabiyotining ta'qib ostitga olinishi. Teatr va kino sohasida ta'qibning kuchayishi.

60. Sovetlar davrida qo'shibiqchilik san'ati. Milliy maqom san'atini saqlab qolish yo'lidagi harakatlari.

61. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda madaniy hayot (Me'morchilik san'ati)

62. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda madaniy hayot (Rassomlik san'ati taraqqiyoti. San'atda tarixiy portret va kompozitsiyalarning paydo bo'lishi. Haykaltaroshlik san'ati).

63. Mustaqillik yillarida kullolchilik. Mustaqillik yillari yog'och o'yakorligi, uning maishiy va monumental turlarining keng rivojlanishi.

64. Qo'qon xonligi davrida hattoqlik maktablari va uning vakillari

65. Rossiya imperiyasi mustamlakasi davrida Turkistonda madaniyat Arxitektura va tasviriy san'at. Kino va teatr san'ati.

Jahon sivilizatsiyalari fanining sosiy qismi

"Sivilizatsiya" tushunchasi. Uning ta'rif va o'ziga xos sifatleri

Qadimgi dunyodagi madaniy taraqqiyot haqida tushuncha "Sivilizatsiya" terminining XVIII-XIX asrda Yevropa ilmiy g'irib borishi. L.Morgan sistemasi sivilizatsiya. Hozirgi zamon fanida "sivilizatsiya" tushunchasi. M.Veber, O. Shpengler, A.Toyubi, F.Brodvayl, K. Yaspers, P.Sorokin, S.Xantington nazariyalari. Sivilizatsiyaning bosqichli nazariyalari. Inson jamiyati taraqqiyoti muammosiga sintetik yondashuv yo'llarini izlash. Sivilizatsiya va madaniyat. Sivilizatsiyalar o'rtasidagi yagona madaniyat, o'ziga xoslik, xilma-xillikning o'zaro bog'liqligi.

Dastlabki sivilizatsiyalarning shakllanishi.

Dastlabki sivilizatsiyalarning sosial-iqtisodiy belgileri: yozuv, shaharlar, hashmimli arxitektura. Uzoq o'lmasidagi insoniyatning soni va joylashishi. Nyoolitik inqilobning shart-sharoitlari. Yaqin sharqdagi dyxonchilik madaniyati marbai. Iyerixon madaniyati. Kichik Osiyo markazi. Chiyeyunyua va Chatal - Xuyuk.

Jahon va zagros madaniyatining umumiyligi. Shimoliy Mesopotomiyada (ikki daryo oralig'i) ilk dyxonchilik majmuri. Janubiy Turkmanistondagi dyxonchilik muammosi. Madaniyatning yangi tarixiy turi va uning madaniy sifatini siljish va birinchi madaniy inqilobning muammolari.

Ikki daryo oralig'ining (Mesopotomiyada)

Qadimgi sivilizatsiyasi

Qadimgi Mesopotomiyaning aholisi. Birinchi dehqonchilik xududlarining o'zlashirilishi. Shumer muammosi. Semit qabilalari. Mlioddan avvalgi IV-III ming yilliklarda Shumer. Akkad va Ur hukronligi davrida Mesopotomiyada. Mlioddan avvalgi 11-ming yillikda Bobil. Mlioddan avvalgi III-II ming yilliklarda Ossuriya. Mlioddan avvalgi XII-VII asrlarda Bobil va Ossuriya davlati. Ossuriyaning yemirilishi va yangi Bobil davlati. Iqtisod va sosial institutlar. Qadimgi Mesopotomiyada madaniyati. Mixxat. Qadimgi Mesopotomiyada adabiyoti. Maktablar. Kutubxonalar. Matyematika. Astronomiya. Mesopotomiyada sivilizatsiyasining siyosiy nazariyasi va amaliyoti, Harbiy ish, huquq sohasidagi myerosi. Din va afsonalar. Ikki daryo oralig'i san'ati. Ossuriya san'ati. Yangi Bobil san'ati.

Qadimgi Misr sivilizatsiyasi.

Qadimgi Yugori va Quyi Misr. Yugori va Quyi Misrning birlashishi. Ilk podshohlik davri. Qadimgi podshohlik davri. O'rta podshohlik davri. Yangi podshohlik davri. Sais sulolasi davrida Misr. Qadimgi Misr jamiyatining siyosiy tizimi. Iqtisod va sosial institutlar. Qadimgi Misr madaniyati. Misr girog'illari. Ilmiy bilimlar. Qadimgi Misr san'atining o'ziga xos xususiyatlari. Qadimgi Misrning dini va afsonalari. Monoteizmining birinchi tarixiy shakli: Exnotomning diniy islohotlari.

Qadimgi Kichik Osiyo va Sharqiy O'rta yer dengiz bo'yi

sivilizatsiyalari.

Anatoliyaning Qadimgi madaniyat markazlari. Mlioddan avvalgi II-ning yillikda Qadimgi Anatoliya ilk davlatining vujudga kelishi. Xyett davlatining vujudga kelishi. O'rta Xett davri. Yangi Xett davri. Xett podshohligining davlat tuzumi sistyemasi. Xett jamiyatining iqtisodiy va sosial tuzilishi. Xettlarning harbiy san'ati. Xyettlar diplomatiyasi. Xyettlar san'ati va madaniyati.

Frigiya va Lidya showitklari. Qadimgi Falastin. Suriya va Livvanda shahar manzilgohlarining shakllanishi. Bibla, Alalax, Ebla. Yamxud davlati va g'ksoos birlashmasi. Finkiyaning savdo shaharlari. Darnashq podshohligi. Isroil - Yaxudiy podshohligi. Sharqiy o'rta yer dyengiz bo'yi madaniyati. Yaxudo dini insoniyat tarixidagi birinchi yakka xudolikka asoslangan din. Bibliya va uning jahon madaniyatini rivojlantiradigan o'rni. Karfagen: finkiya mustamlakasidan - buyuk davlatgacha. Karfagen madaniyati.

Qadimgi Afrika va Janubiy Arabiston sivilizatsiyasi.

Myeroe sivilizatsiyasi. Qadimgi Kush Krma. Napata. Myeroe. Myeroe madaniyati. Tropik Afrikaning Qadimgi madaniyatlar G'arbiy Sudan va Nigyeriya sivilizatsiyasi o'chog'i. Markaziy Afrika va marqiyafrik sivilizatsiyasi o'chog'i. Qadimgi Gana. Luabala: Sanga va Katoto. Zimbabvye sivilizatsiyasi. Suaxiliya sivilizatsiyasi. G'arbiy Sudanning buyuk davlati. Aksum. Nubiya. Syemiti qabilalarining Janubiy Arabistonga kirib kelishi (mlioddan avvalgi Sh-

P ming yilliklar). Sabyey, Kataban, Xadramaut, Mayn sivilizatsiyalari. Ximiyari davlati. Qadimgi Janubiy Arabiston madaniyati.

Qadimgi Kavkazorti o'lkalarining sivilizatsiyalari.

Miloddan avvalgi VI-V ming yilliklarda Kavkazorti o'lkalari. Urartu davlatining vujudga kelishi. Van podshohligining gullab-yashnashi. Urartu iqtisodi Urartu jamiyati va madaniyati. Urartu sariati. Urartuning zaiflashuvi. Qadimgi Arman shohligi. Qadimgi Arman shohligining madaniyati. Kolkida davlati. Qadimgi Kolkida madaniyati. Iberiya davlati. Kavkaz. Albaniya. Kavkaz orti. Madaniyati.

Qadimgi va ilk o'rta asrda Eron.

Miloddan avvalgi II ming yillikda Eron. Qadimgi Elam. Uning iqtisodiy va ijtimoiy tashkil etilishi. Elam madaniyati. Elam yozuvi. Chiziqli bo'g'inli yozuv. Elam dini. San'at. Eronga midiya va fors qabilalarining kelishi. Midiya. Midiyaning madaniyati va san'ati. Ahamoniylar davrida Eron. Iqtisodiy va ijtimoiy institutlar. Siyosiy tizim. Ahamoniylar davrida Eronning madaniyati. Qadimgi Eronning dini: mazdak talimoti, zardushtiylik, zo'rvon. Qadimgi fors miyxati. Zardushtiyar taqvimi. Ahmoniylar davrida Eronning san'ati. Parfiya davrida Eron. Jahon davlatida Parfiya. Parfiya davri madaniyati; Yunon va eron madaniyatining o'zaro ta'siri. Eron soseniyar davrida. Iqtisodiy va ijtimoiy tuzilishi. Sosoniylar davrining madaniyati. Zardushtiylik - davlat dini. Moni talimoti mazdakiyalar mafkurasi. Adabiyot va san'at.

Qadimgi Janubi-Sharqiy Osiyo va Xitoyning sivilizatsiyasi

Dongshon sivilizatsiyasi (miloddan avvalgi I-ming yillik). Iqtisodiy va ijtimoiy tuzilish. Madaniyat. San'at. Dongshon madaniyatining Malayxa Yava xududlari, tay - austroosiyo munitiga va namoyet davlatlariga ta'siri. Janubiy - Sharqiy Osiyo sivilizatsiyasi (miloddan avvalgi I-ming yillik). Yetnam davlatlari. Indoneziyaliklar va mon-ksmyerlarning davlatchiligining tashkil qilinishi. Madaniyat. San'at.

Miloddan avvalgi III-II ming yilliklarda Xitoy. Shan va Chjou davri. Miloddan avvalgi VIII-III ming yilliklarda Xitoy. Chunsyu (bahor va kuz) davri. Chjangan (kurashuvchi shohliklar) davri. Iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish. Davlat tuzilish tizimi. Yuz maktabining raqobati davri. Din. Afsonalar. Fan. Yozuv. Xitoy falsafasining oltin asri.

Konfutsiy talimoti, dao talimoti, moi talimoti, Iyegizm. Sin markazlashgan davlatini vujudga kelishi. Miloddan avvalgi III asrda va I asrda To'ng'ich Xan saltanati. I-III asrlarda Kjechik Xan saltanati. Madaniyat va fan. Budda. Qadimgi Xitoy san'ati. Sh asrda Xitoy jamiyati. Suy va Tan saltanatlari. Sun davlati. Yuan sulolasi. Min sulolasi davri. Ajnabiy Sin sulolasi. Xitoy tarixning davrlari (sikli). Xitoy sivilizatsiyasining o'ziga xos byelgilari. Xitoy. Konfutsiya sivilizatsiyasi.

Hindiston sivilizatsiyasi.

Miloddan avvalgi III-II ming yilliklarda Hindiston sivilizatsiyasi. Sosial va siyosiy tuzum. "Vyeda davri". Shimoliy Hindistonda davlatlarning vujudga

kelishi. "Budda davri" Maur davrida Hindiston. Kushon va Gupt saltanatlari. Iqtisodiy munosabalar va siyosiy tuzum. Qadimgi Hindistomning Sosial - iqtisodiy munosabalar va siyosiy tuzum. "Vedalar". Induzim. Bxagavat - Gita. madaniy rivojlanishining asosiy byelgilari. "Vedalar". Induzim. Bxagavat - Gita. Buddizm. Falsafa. Fan. Adabiyot. San'at. Xarshi davlati. Induzim g'alatasi. Rajput knyazliklari. Janubiy Hindiston va Dyekan davlatlari (VIII-XII asrlar). XIII-XVI asrlarda Hindistomning musulmon davlatlari. Boburiylar saltanati Hindiston o'ra asr madaniyati. Hindiston madaniyatining an'anaviyligi.

Yapon sivilizatsiyasi.

"Yayoy" davri. yematay va Yamato davlatlari. "qo'rg'onlar davri" (IV-VII asrlar). Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish. Siyosiy tuzum. Ajdodlarga sig'inish va sintoizm. Yaponiyada Budda talimoti. X-XVI asrlarda Yaponiya. Samuraylik. Iqtisodiy va siyosiy rivojlanishning asosiy byelgilari. Yapon sivilizatsiyasining ajralgan (yakkalik) xususiyati. Yaponiya tarixida Sharq va G'arb Yaponiya madaniyati. Fan. Adabiyot. San'at. Myeydzi davri va zamonaviylashtirish muammosi.

Islom sivilizatsiyasi.

Islom sivilizatsiyasi asoslari. Muxammad va islomning vujudga kelishi. Butun dunyo saltanatiga yo'l. Birinchi to'rta xalifalar. Tashqi ekspansiyasi va ichki tuzum. Ummonaviyalar sulolasi. Abbosiylar sulolasi. Anlik dunyo myerosi va Eronning ulug'lanishi. Xalifatning kuchi va zaif tomoni. Islom jamiyati va ijtimoiy diniy harakatlari. Islom uftqlari: tyeologiya, falsafa, adabiyot. Diniy va falsafiy evolyusiyasi. Murtlar talimoti Shariyat. Shiya mas'hab'i. Maxdiy talimoti. Karomatlar va ismoiliylar. Etkinlik muammosi. Mutazililar. Ashoriylar. Sufiylar talimotlari. Xalifatning qulashi. Fatimiylar. Buidlal G'aznaviylar. Saljuqiylar. Islom dunyosining bo'laklari. Almoraviylar G'arbda. Byebyeerlar mlilarchiligi. Almoxodlar. Yangi davr. Uchta katta Osiyo davlatining vujudga kelishi. So'ngi diniy yangi qonunlar. Bobo va byexa talimotlari. Moodyernizm. Arab musulmon san'atining asosiy byelgilari. Hozirgi zamonda islom dunyosining ahanniyati. (rol).

Markaziy Osiyo sivilizatsiyasi. Markaziy Osiyo -sivilizatsiyasini yuzaga keltiruvchi mustaqil manba.

Markaziy Osiyoning dastlabki dehqonchiligi. Miloddan avvalgi VI-IV ming yilliklar (foytun, Oltin-tyepa) Miloddan avvalgi II-ming yillikda Markaziy Osiyo. Miloddan avvalgi II-I ming yilliklar oraliq'i. Davlat vujudga kelishining shakllanishi. Baqtriya. Miloddan avvalgi I-ming yillikda. Markaziy Osiyo. Yunon - Baqtriya. Kushon davri. (I-IV asrlar). Eftaltilar, Turkular. Buyuk ipak yo'li. Qadimgi Markaziy Osiyoning madaniyati va san'ati. Urf-odatlarni tiklash va barqarorlikka yo'nalinish. Mazdakka sig'inish va zardushtiylik. Musulmon davri. IX-XII asrlarda madaniyat, fan, san'at. Markaziy Osiyoning uyg'onish davri. XIV-XVI asrlarda madaniyat, fan va san'at. Temur va Temuriylar davri. XVI-XVIII asrlarda Markaziy Osiyo. Madaniyat va san'at.

Qadimgi Yunon iston va Qadimgi Rim sivilizatsiyasi

Kritikiyen madaniyati. Axyey madaniyati. Doriylar. Buyuk Yunon mustamlakachiligi. Klassik Yunon iston. Yunon jamiyati - polis (sug'urtla qilganlik to'g'ri xujjat).

Polislardagi jamiyat. Polising iqtisodiy hayoti. Yunon sivilizatsiyasi rivojining ikki makkazi. Polising rivojlanish yo'li. Afrika. Sparta. Birinchilik uchun kurash. Polising krizisga uchrashi. Qadimgi Yunon polising madaniyati. Din va afsonalar. Qadimgi Yunon falsafasi. Qadimgi Yunon adabiyoti va san'atida inson. Ilohiy mukammallik qidrib. Sivilizatsiyaning so'nggi davri: ellinizm. Ellinizm manbalari. Siyosiy hayot va qadriyatlar saltanati. Ellinizm madaniyati.

Rim sivilizatsiyasi manbalari.

Rimliklar va ularning qo'shnilari. Respublika san yo'l. Qadimgi davrda Rim jamiyati. Patrisiy va plebeylar. Rim fuqarolik jamiyati. Rim saltanating tashkil topishi. Sosial va iqtisodiy jo'shqinlik. Butun dunyoga hukmronlik yo'li. Jamiyating sosial-iqtisodiy tinchligi. Urdan chiqish yo'llarini izlash. Rim jamiyatining diniy tangligi. Saltanat: sivilizatsiyasining gullab yashashi va zaiflashuvi. Saltanat boshqarish manbalari. Saltanating "Oltin asri". Avgusdan keyingi saltanat. Saltanat davri madaniyati va san'ati. Rim huquqi. Rim sivilizatsiyasi qulashining sabablari.

Vizantiya va Rossiya sivilizatsiyalari.

Vizantiya - Rim saltanating vorisi. "Yangi Rim". Vizantiya va uning atrofidagi muhit. Vizantiya va varvarlar. Vizantiya davlati va fyodalizm. Saltanat g'oyasi. Saltanat boshqaruvi va jamiyat. Vizantiyaning ma'naviy hayoti. Buddarastlik va xristianlik. Xristianlik va ulug' mas'hablari. Sharqiy xristianlik: Xudo tomon yo'l va qadriyatlar sistyemasi. Vizantiyaning so'nishi. G'arb va Sharq orasida. Vizantiyaning qulashi. Rus sivilizatsiyasi makoni. Mustabid hukmronligining asoslari. Hukmronlik va xristian insonparvarligi. Davlatchilik va Rossiyaning sosial - iqtisodiy rivojlanishi. Davlat va jamiyat. Rossiya madaniyati. Vizantiya myerosi. Rus ziyolilari va hukumat. G'arparastlik va slavyanparastlik. Zamonalaylashitirish muammolari. Inqilob yoki islohotlar.

G'arb sivilizatsiyasi.

Anlik myeros va xristianlik-yevropa sivilizatsiyasining fundamantal asoslari. Sivilizatsiyaga qarshi "Yatvaylik". Rim va varvarlik dunyosini qorishma jarayoni. O'rta asrlar Yevropasini birligi va xilma-xilligi. yerdagi shahar va xudo shahri: davlat va chuykov. Teokratiya timsoli. Cherkov va jamoa hukmati. O'rta asrlarda G'arbiy yevropa jamiyati. Jamiyat va hukumatning o'zaro munosabatlari. O'rta asrning ma'naviy madaniyati. Bilim va e'tiqod. Chuykov va sharq ommasi. Bidatlik (yurvetiklik) harakatlari. yevropa uyangi davr ostonasida. O'rta asrning tugashi. yevropa va dunyo: okyeam sivilizatsiyasining tug'ilishi. Yuuyk gyeoagrafik kashfiyotlar. Kapitalizm manbalari. Kapitalizm shaharda va qishloqda. Absolyutizm. Uyg'onish davri va reformatsiya: shaxsning yangi tipi. Uyg'onish davri: shaxsiyatparastlik g'alabasi. Reformatsiya: shaxsiyatparastlik chegarasi. Yangi davr. Kapitalizm va

moderimizasiya (zamonalaylashituv). yevropa inqiloblari. Kapitalizmi tasdiqlovchi yo'llar. Gollandiya. Angliya. Olmoniya. Italiya. AQSH. Shaxsning yangi tipi (insuxsasi). Protyestant myeshnat etikasi. Maorif. Rasionalizm. Yevropa davlatlarining mustamlakachilik sistyemasi. Sanoat inqilobi. Fan va texnikaning yuksalishi. AQSH: dunyo miqyosida rahnamolikka yo'l. Amerika demokratiyasi. Sanoatlanirish davrida g'arb madaniyati. Texnotton jamiyat. Informasion jamiyat. Ommaviy madaniyat.

Asosiy adabiyotlar

1. Jahon tarixi (I tom, I qism) / darslik / T.: —NAVROZ, 2018. —260 b
2. Jahon tarixi (Qadimgi Sharq, Qadimgi Yunon iston va Rim tarixi) / o'quv qo'llama / T.: —NAVROZ, 2018. —304 b.
3. Roger V. Beck, Linda Black, Larry S. Krieger, Philip C. Naylor, Daria Ibo Shabaka "World history: patterns of interaction". Holt Mc Dougal Little, USA, 2014.
4. Древние цивилизации. PDF. М.-Наука.2016.
5. Афанасьева В.К. и др. Искусство Древнего Востока. М. Прогресс. 3-е издание.2012.
6. Ражабов Р. Кадимги дуню тарихи. Тошкент. 2009.
7. Майоров Н.И. Введение в историю Древнего Востока. PDF. Учебное пособие. 2003.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзинуев Ш.М. Танкидий тахлил, катъий тартниб-интизом ва ивахсий жавобгарлик – хар бир рахбар фаолиятининг кундалие коидеси буллиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2016 йили якунлари ва 2017 йилга мўджалланган иқтисодий дастурининг энг мухим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Махкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги мавзуза. Т.: —Ўзбекистоні. 2017.
2. Мирзинуев Ш.М. Конун устуворлиги ва инсон манфаатларини тарминлаш юрт тараккиюти ва халк фаровонлигининг гарови. Т.: —Ўзбекистоні. 2017.
3. Мирзинуев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халкимиз билан бирга кўрамиз. Т.: —Ўзбекистоні. 2017.
4. Мирзинуев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биррадикда барпо этган. Ўзбекистон Республикаси Президентни лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўша мажлисидаги нутқ. Т.: —Ўзбекистоні. 2016.
5. Авдиев В.И. Кадимги Шарк тарихи Т., 1964.
6. Авдиев В.И. История Древнего Востока. М. 1948, 1953, 1976.
7. Авдиев В.И. Военная история Древнего Египта. Т. I-IV. М. 1953-1959
8. Афанасьева В. К и др Искусство Древнего Востока М. 1971.
9. Бикерман Э. Хронология Древнего Мира. М. Изд-во Вост. литер

- ры.1975.
- 10.Восточная История. М:Госиздат.1955,1956, Том№1.
 - 11.Древний Восток в античный мир.М.1968.
 - 12.Источниковедение истории Древнего Востока. М. 1984
 - 13.История Древнего Мира под ред. Дьяконова И.М. М.1982.
 - 14.Дьяконов И. М. Проблемы экономики в структуре общества Ближнего Востока М. 1968.
 - 15.Египет поры нового Царства М. 1973.
 - 16.Заболотка Ю. История Ближнего Востока в древности М. 1989
 - 17.Источниковедение Истории Древнего Востока М. 1984
 - 18.История Древнего Востока. Под ред. Кузнецова В.И. М.1979.
 - 19.Кинг Х. А. Египет до Фараонов М. 1961.
 - 20.Прусак В.И. Раннее государство Древнего Египта. М., 2004.
 - 21.Литераура Древнего Востока. М. 1971
 - 22.Бреннес Б. от Шанидара до Аккада. М. 1976
 - 23.Дьяконов И. М. Социально-экономический строй древнего Шумера. М. 1958
 - 24.Дьяконов И. М. Люди города Ура М. 1988.
 - 25.Кленгель Б.Э. Вавилонская башня. М.1991
 - 26.Крамер С. Э. История начинается в Шумере М. 1991
 - 27.Оленский Р. Древняя Месопотамия. М. 1989
 - 28.Арджанба В. Г. Очерки по социально-экономической истории Хеттского государства. Тбилиси 1973
 - 29.Арджанба В. Г. Ритуалы и мифы Древней Анатолии М. 1982
 - 30.Редер Д. Д. Черкасова Е. А. История Древнего мира М. 1979
 - 31.Струве В. В. История Древнего Востока М. 1941
 - 32.Гематическая хрестоматия по истории Древнего Мира. Сост. Н. Пинус. часть I М., 1960.
 - 33.Древний Восток. М. 1963
 - 34.Хрестоматия по истории Древнего Мира. Сост. Н. М. 1973.
 - 35.Хрестоматия по истории Древнего Мира. Под ред В. Г. Боруховича. Редера. 1963.
 - 36.Хрестоматия по истории Древнего Востока. Под ред В. Струве. и Д. Г. 37.Грени О.Э. Хетты. М. 1987
 - 38.Матвеев К. и Сазонов А. Пять жнзней древней Сури М. 1989
 - 39.Маттис Э. Древняя Эбла М. 1983
 - 40.Метард Д. Древнейшие цивилизации Ближнего Востока М. 1982
 - 41.Бойс М. Зороастризм М. 1987.
 - 42.Гафуров Б. Г. Таджики Древнейшая, древняя и средневековая история Душанбе Ирфон 1989
 - 43.Дандамаев М. А. Луконин В. Г. Культура и экономика Древнего Ирана М. 1980 г.

- 44.Дандамаев М. А. Политическая история Ахеменидской державы М. 1981.
 - 45.Бонгард-Левин Р. М. Ильин Г. Ф. Древняя Индия М. 1966
 - 46.Бонгард-Левин Р. М. Индия эпохи Маурьев М. 1972 47.Древние цивилизации. Под ред. Г. М. Бонгард-Левина М. 1989 48.Культура Древней Индии М. 1976.
 - 49.Шарма Р.Ш. Древнейшее индийское общество . М. 1987.
 - 50.Васильев Л.С. Проблема генезиса Китайского государства М. 1983
 - 51.Древние цивилизации М. 1989
 - 52.Китай государство и общества М. 1977
 - 53.Крюков М.В. и др Древние китайцы в эпоху централизованных империй М. 1983.
 - 54.Малыгин И. Китайская цивилизация. М., 2007.
- Интернет саҳифалари**
1. www.ziyoue.com/
 2. www.history.ru
- Ҳақон сивилизатсияларига тарихи ғанидан тавсия етиган савдолар**
1. Ҳақон сивилизатсияларига тарихи ғанидан предмет, мақсад ва вазифалари.
 2. XVIII-XIX асрларда сивилизатсия ташвиқчисиға тинибсават.
 3. Сивилизатсия ва маданият.
 4. Дастлабқи сивилизатсияларнинг йиғмоу-иқтисодий асослари.
 5. Уақин Шангда деһқончилик маданиятлари ва уодғонликларига.
 6. Шарқи Осиуо ва Ғанг водийсиде деһқончилик маданияси. Маданият инқилоби маданияти.
 7. Қадимги Месопотамия аһолиси.
 8. Месопотамиянинг сивосию аһволи, йиғмоу-иқтисодий институтлар.
 9. Қадимги икки дауо отаиг'ининг маданияти.
 10. Қадимги Мисрда давлатнинг ташкили торishi, йиғмоу-иқтисодий институтлар.
 11. Қадимги Миср маданияти.
 12. Қадимги Мисрда дин.
 13. Анатолиядаги ilk давлатлар, Хетт родшнлигининг йиғмоу-иқтисодий тuzилиши, дипломатия, маданият ва сан'ат.
 14. Old Осиудаги ilk давлатлар, savdo-sotiq, Шарқи О'та ег денгизи бо'уи халқлари маданияти.
 15. Old Осиуо аһолисининг дини е'тиқодлари, Каттаген маданияти.
 16. Қадимги Афғикада сивилизатсия о'шоқлари.
 17. О'та асрларда Африка сивилизатсияси.
 18. Ағарбистон сивилизатсияси (исломғасча бо'лган).
 19. Мил.ав. VI-V тининг уйликларда Кавказоти. Уғрати давлатнинг вужудга келиши.
 20. Қадимги Ағтан ва Кавказ Кавказоти. Уғрати давлатнинг вужудга келиши.
 21. Иветуа. Кавказ Альпийуси давлатлари.
 22. Қадимги Кавказоти о'лкалари маданияти.

23. Mil.av. III ming yillikda Eron, Elam – Midiya davlatlari va madaniyati.
24. Ahamoniyar davrida Eron. Jitimoiy-iqtisodiy institutlar, mazdakiylik, Ahmoniyar davrida Eron madaniyati.
25. Partiya va Sosoniyar davrida Eronning iqtisodiy-jitimoiy ahvoli. Adabiyot va san'at.
26. Dongohton sivilizatsiyasi. Iqtisodiy, jitimoiy tuzilishi, madaniyat va san'at.
27. Dongohton madaniyatining Tay-astroosiyo muhiti va Namvet davlatlariga ta'siri.
28. Indoneziya davlatчилиги, Mon-Kxmer madaniyati va san'ati.
29. Mil.av. III-II ming yilliklarda Hindiston. Veda davri.
30. Mil.av. I ming yillik o'ralari va milodiy I ming yillik o'ralarida Hindiston.
31. Hindistonning madaniy rivojlanishi vedalar, induizm, buddizm, Bxagavad – Gita.
32. Ilk va rivojlangan o'ra asrlarda Hindiston.
33. Qadimgi Xitoy sivilizatsiyasi, Shan, Chjou, Chjionno davrida Xitoy.
34. Xitoyning jitimoiy-iqtisodiy rivojlanish. Yuz maktab raqobati.
35. Sin va Xan davlatlari davrida Xitoy.
36. Suy, Tan, Sun sulolasi davrida Xitoy sivilizatsiyasi.
37. Y'Uan, Min va Ajnabiy Sin sulolasi davrida. Xitoy sivilizatsiyasining o'ziga xos belgilari.
38. Ilk o'ra asrdagi Yapon sivilizatsiyasi.
39. Yaponiyada budda ta'limoti X-XVI asrlarda Samuraylik iqtisodiy-siyosiy rivojlanish belgilari.
40. Izolyasiya davrida Yaponiya, madaniyati, meydzi davri.
41. Islomning vujudga kelishi, xalifalik, islom jamiyati va jitimoiy diniy harakalar.
42. Shariat, islom teologiyasi, falsafa va adabiyot, ta'limotlar va ularning tavsifi.
43. Xalifalarning qulshidan so'ng islom dunyosi.
44. Markaziy Osiyoda dastlabki sivilizatsiya o'choqlari. Ilk davlat birlashmalari.
45. Qadimgi va ilk o'ra asrlarda Markaziy Osiyo.
46. Markaziy Osiyoda 1 va 2-remesans davri.
47. Mil.av. 2-1 ming yilliklarda Yunon sivilizatsiyasi.
48. Klassik davrida Yunon sivilizatsiyasi.
49. Ellinizm davri. Din va afsonalar, falsafa.
50. Rim sivilizatsiyasining dastlabki davri.
51. Rim sivilizatsiyasining dastlabki davri.
52. Inqiroz sabablari, madaniyat va san'at.
53. Mil.av. 2-1 ming yilliklarda Yunon sivilizatsiyasi.
54. Klassik davrida Yunon sivilizatsiyasi.
55. Ellinizm davri. Din va afsonalar, falsafa.
56. Yunon adabiyoti va san'at.
57. Rim sivilizatsiyasining dastlabki davri.
58. Rim sivilizatsiyasining rivojlangan davri.
59. Rimning inqiroz sabablari, madaniyat va san'at.
60. Vizantiya – Rim saltanati vorisi. Davlat va jamiyat boshqaruvi.

61. Vizantiya madaniyati.
62. Rossiya sivilizatsiyasi.

Sharq allomalari ilmiy merosi fanning asosiy qismi Muso al-Xorazmiy, Abu Abdullox al-Xorazmiylarning hayoti va faoliyati

Muso Xorazmiyning dunyo faniga katta hissa qo'shishi. "Al – kitob al-muxtasar fi xisob al-jabr va al-muqobala" nomi risolasida "Algebra" so'ziga asos solinishi. Xorazmiyning "Zij" astronomiyaning rivojlanishiga turtki bo'lishi. Bog'doddagi xalifa al-Ma'mun saroyida Xorazmiy ijodi. Muso al-Xorazmiy "Bay-ul Xikma"ning ilmiy mudiri. Muso Xorazmiyning 20 dan ortiq asar yaratishi. Uning algebratik risolasini XII asrda Ispaniyada latin tiliga o'g'irinishi, Muso al-Xorazmiyning eng yirik astronomik asari – "Zij" dr. Ushbu asarning ahamiyati. Muso al-Xorazmiyning xizmatlarini jahon akkor ommasi tomonidan e'tirof etilishi.

Abu Abdullox Xorazmiyning Somoniyar podshosi Nuh II ning vaziri Abul Xasan al-Urbiy xuzurida kotib bo'lib ishlashi. "Mafoitix al-Ulum" (Ilmlar kaitlari) asari Abu Abdullox Xorazmiyning shoh asari. Ushbu asarda "Arab ilmlari"ning tavsifi. Fiqh. Kalom. Grammatika. Tarix. She'riyat va aruz. "Mafoitix al-Ulum" asarida an'anaviy bo'lmagan, ya'ni "Arab bo'lmagan" ilmlarga tavsif. Falsafa. Maniq. Tibb. Arifnyetika. Xandasa. Ilm ur-nujum. Musiq. Myexanika. Kimyo. Abu Abdullox al-Xorazmiy.

Ahmad al-Farg'oniy va Axmad al-Marvaziyning hayoti va faoliyati
Abul Abbos Ahmad ibn Muhammad ibn Kasir al-Farg'oniy O'ra Osiyolik mashhur mutafakkir allomadir.

Al-Farg'oniyning Marvda ijod qilishi. Al-Farg'oniyning Bog'doddagi faoliyati. Al-Farg'oniyning rasadxonada kuzatishlar olib borishi. Al-Farg'oniy tomonidan 861-yilda Nil daryosi suvining saxkini o'tohovchi nilomyetni yasashi.

Al-Farg'oniyning "Samoviy xarakatlar va umumiy ilmi nujurn kitobi" asari va uning XII asrdayoq yevropada lotin tiliga tarjima qilinishi. "Alfargaus" nomi bilan uning asarlarini yevropada chop etilishi va Uniwersitetlarda asosiy qo'llanma sifatida o'qitilishi. Al-Farg'oniy o'ra asrlarda tabiiy-ilmiy bilimlarning rivojiga ulkan hissa qo'shgan alloma. 1998 yilda O'zbekiston Respublikasi Pryezidentining farmoni bilan allomaning 1200 yillik tavallud sanasining nishonlanishi.

Axmad al-Marvaziy (taxminan 780-880 yy.)ning Bog'dod ilmiy maktabida tugan o'rni. "Xabash al-Hosib (Xabash xisobchisi)" Ahmad al-Marvaziyning "Zij" va uning ahamiyati. Al-Marvaziy xalifa al-Ma'mun davrida olib borilgan tajriba va ilmiy tadqiqotlarning faol ishtirokchisi. Al-Marvaziyning 20 ga yaqin asarlar yaratishi va uning fan tarixidagi o'rni.

Imom al-Buxoriy va Abu Iso Muhammad at-Tyermiziyalarning hayoti va ilmiy merosi

Hadis ilmining rivojidagi oltin davr. Islom dunyosidagi eng nufuzli manbalar dyeb tam olingan 6 ta ishonchli xadislar (As sihot as-sitta). "Hadis ilmi da Amir al-Mo'miniyn" dyegan sharaffi nomga sazovor bo'lgan Imom al-Buxoriyning ilm izlab sayohat qilishlari. Imom Buxoriyga saboq byergan ustozlar. Tyermizlik mashhur muhaddis Abu Iso at-Tyermiziy al-Buxoriyga ham shogird, ham safdoshi. Imom al-Buxoriyning Nishopurdagi faoliyati. Imom al-Buxoriyning Buxoro amiri Xolid ibn Ahmad az-Zuhaliy bilan aloqasining buzilishi.

Imom al-Buxoriyning "Al-Jomye' as-sahih", "Al-Adab al-mufrad" ashlari. Imom al-Buxoriyning xadislar to'plami. Qur'ondan kyeyingi ikkinchi o'rinda turadigan manba. 1998 – yilda O'zbekiston Ryespublikasi Pryezidyenti Farnoni bilan buyuk hadisshunos olimning 1225 yillik tavallud kunining nishonlanishi. Imom al-Buxoriy maqbarasining qayta tiklanishi tartixiy voqyega.

Abu Iso Muhammad at-Tyermiziyning hadisshunos olim bo'lib yetishidagi omillar. Uning sharq mamlakatlarga safari. Allomaning ustozlari. Buyuk muvaddis maktabidan yetishib chiqqan shogirdlar. At-Tyermiziyning "Al-Jomi", "Ash-Shamoil an-Nabaviya", "Al-lial fi-l-hadys" kabi ashlari va ularning islom olamidagi ahamiyati.

"Ash-Shamoil an-Nabaviya" asari payg'ambar Muhammad alayhis-salomning shahsiy hayotlari, suvrat va siyratlari, odatlari xaqidagi 408 hadisni o'z ichiga olgan muhim manbadir.

At-Tyermiziyning 1200 yillik yubilyeyini o'tkazilishi (1990 y.).

Abu Nasr Forobiy o'rta asrning buyuk gommusiy olimi

Abu Nasr ibn Muhammad ibn Uzlug' Tarxon – Forobiy jahon madaniyatiga katta hissa qo'shgan Markaziy Osiyolik mashhur faylasuf. "Muallim us-somiy" Forobiy ijodida Bog'dod davri. Forobiyning o'z ilmini oshirishdagi sa'yi xarakatlari. Forobiyning Damashqdagagi faoliyati. Forobiyning o'rta asr davri tabiiy – ilmiy va ijtimoiy bilimlarining qariyb barcha sohalarida 160 dan ortiq asarlar yaratishi. Forobiyning qadimgi Yunon mutafakkirlari asarlariga sharhlar yozishi. Uning falsafaning umumiy masalalariga bag'ishlangan asarlari. Falsafa va tabiiy fanlarning fan sifatidagi mazmuni, tyematikasi haqidagi asarlari. Uning ijtimoiy-siyosiy, davlatni boshqarishga, ahloq, tarbiyaga oid asarlari. Forobiyning tabiiy-ilmiy fanlar haqidagi qarashlari. "Ilmlarning kyelib chiqishi va tasnifi" asarida 30 dan ortiq faning ta'rifi. Forobiyning falsafiy ta'limoti. Borliqning kyelib chiqishi haqida Forobiy. Forobiyning "Ilm va san'atning firklasining asari. Forobiyning "Aql maholari haqida" risolasi. Forobiy firklasining musulmon sharqidagi ma'niqqa oid fikrlarining rivojiga ta'siri.

Forobiyning "Fozil shahar aholisining maslagi" risolasi. Fozil jamiyat haqidagi o'yalar. Forobiyning "Musiqga haqida katta kitob" asari, uning o'rta

asrda yirik musiqashunos sifatida shuhrat topishiga sabab bo'lishi. Sharqdag i Forobiy izdoshlari. Fanda forobiyshunoslikning rivojlanishi.

Qaffol ash-Shoshiy O'rta Osiyolik buyuk alloma

Abu Bakr ibn Ali Ismoil Qaffol ash-Shoshiy (903-976 yy)ning dastlabki saboqlari. Uning Imom al-Buxoriy va Abu Iso Muhammad at-Tyermiziyalarning ilmiy myerosi orqali tanishuvi. Qaffol ash-Shoshiyning fiqh bilimlarini atrofficha o'rganishi. Uning Hifoz, Bog'dod, Damashq kabi shaharlarga ilm izlab borishi. Qaffol ash-Shoshiyning qonunshunos va tarix bo'yicha ustoz i Abu – Ja'far Muhammad ibn Jarir at-Tabariy. Ash-Ash'ariy Qaffol ash-Shoshiyning ikkinchi ustoz i. Urdan kalom ilmini o'rganishi. Qaffol ash-Shoshiyning "Qdlob al-Qozi", "Qdlob al-Bahs" asarlari. Qaffol ash-Shoshiyning qonunshunoslikka oid asarlarining islom mamlakatlarga kyeng tarqalishi. Qaffol ash-Shoshiyning diplomatik nomalari. Qaffol ash-Shoshiyning "Xazrati Imomn" dveya ulug'lanishi.

Abu Mansur al-Moturudiy – buyuk kalom imomi va fiqh allomasi

Abu Mansur al-Moturudiy suniy etiqodidagi ikki yirik oqimlardan biri bo'lmish Moturudiy oqimining asoschilaridan. Moturudiyning Samarqanda dastlabki ilmlarni o'rganishi. Somoniylar xukmronlik yillari alloma yashgan davr. Al-Moturudiyning ustozlari. Uning Hanafiya mazhabi olimlaridan saboq olishi. Faqihlar va muhaddislar bilan mulqotlar.

Abu Mansur al-Moturudiyning "Kitob at-tavhid" asari va uning ahamiyati. Uning islom dinidagi suniyalarning to'rta asosiy mazhabi asoschilarining asarlarini o'rganib, fiqh va kalomga oid kitoblar yozishi. "Tavliot al-Qur'on" asari.

Abu Mansur al-Moturudiyning izdoshlari va shogirdlari. Uning islom dini Hanafiya mazhabini Movorounnahrda tarqalishi va o'zidan kyeyingi avlodlarga qusursiz yetarishda katta hissa qo'shishi. Moturudiyning dunyo olimlari tomonidan e'tirof etilishi. Moturudiyning "Imom al-Xudo" va "Imom al-mutakallimin" (Hidoyat yo'li imom va mutakallimlar imomi) dveya chit'rom ko'rsatilishi. O'zbekiston Ryespublikasi Yazirlar Maxkamasiyning 1999 yil 3 – dyekabrda qabul qilingan qaroriga binoan 2000 yilda allomaning 1130 yilligi tavallud sanasining nishonlanishi.

Abu Ali ibn Sino O'rta osiyolik buyuk ensiklopedist alloma

Abu Ali ibn Sino yashagan davrga xarakteristika. Ibn Sining dastlabki saboq olishlari. Ibn Sining Marvan Akadyemiyasidagi faoliyati. Uri Isfioxonga qochishi. Ibn Sino hayoti haqida Juzjoniy. Ibn Sining 450 dan ziyod asar yozishi. Uning "Kitob ush-shifo" asari. "Donishnoma" Ibn Sining falsafiy asari. Ibn Sino zamonasining yetuk shoiri. "Ufjuza" nomli tibbiy asar.

Ibn Sinoning "Tib qonunlari" asari va uning ahamiyati. "Qonun"ning 800 yil davomida hakimlar uchun asosiy qo'llanma bo'lishi. Ibn Sinoning falsafiy qarashlari. Uning "Shayx ur-ra'is" nomiga sazovor bo'lishi. Ibn Sinoning izdoshlari va shogirdlari. Ibn Sino asarlarini yevropada XII asrda boshib lotin tiliga o'g'rilishi. Abu Ali ibn Sino Sharq Uyg'onish davrining buyuk mutafakkiri.

Abu Rayhon Byeruniy Xorazm Ma'mun akademiyasining raisi

O'ra asrlarning qomusiy allomasi Byeruniy yashagan davrga qisqacha xarakteristika. Xorazm Ma'mun akademiyasining vujudga kelishi. Abu Rayhon Byeruniyning Xorazmshohlar saroyidagi faoliyati. Abu Nasr Mansur ibn Iroq Byeruniyning ustози. Byeruniyning qadimgi tillarni o'rganishi. Byeruniy va Mahmud G'aznaviy. Byeruniyning "Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar" asari. Byeruniyning tarix konsyepsiyasi. Byeruniyning "Hindiston" asari xindshunoslikda tyeongi yo'q asar. Byeruniyning inyerologiya" asari ushbu sohada noyob asar. Byeruniyning dorivor g'iyohlarga bag'ishlangan "Saydana" asari. Byeruniyning "Ibn Sino bilan yozishmalari" va unda dunyogorash masalalari. "G'eyodjeziya" asari. Byeruniy asarlarining musulmon Sharqi madaniyatiga ta'siri. Byeruniy asarlariga bag'ishlangan yevropalik olimlar asarlari. O'zbekistonda byeruniyshunoslik. O'zbekistonda fan sohasida Byeruniy nomidagi Davlat mukofoti ta'sis etilishi.

Abu al-Mu'yn an-Nasafiy, Mahmud az-Zamaxshariy va Burxonuddin al-Marg'inoniytlarning ilmiy myerosi

Abul al Mu'yn an-Nasafiy (1027-1147 yy.) islom ilohiyoti, falsafasi, kalom ilmini rivojlantirgan alloma. Nasafiy al-Moturdiy ta'limotining davomchisi. Nasafiyning kalom ilmi masalalariga bag'ishlangan 15 dan ziyod asarlari. Allomaning "Baxr al-kalom" kitobi islom dini falsafasini tashkil qilgan kalom ilmi bo'yicha eng qimmatli manbadir.

Mahmud az-Zamaxshariy (1075-1144 yy.) Xorazm zaminida jahon fani va madaniyati rivojiga munosib hissa qo'shgan alloma. Buxorodagi tahsil. Mahmud az-Zamaxshariyning ustozlari. Olimning Marv, Nishopur, Isfahon, Shosh va Bog'dod xanda Makkada ilmiy ishlar bilan shug'ullanishi. Uning Makkada "Jonulloh" (Allohning qo'shnisi) lagabini olishi. Zamaxshariy arab grammatikasi, lug'atshunoslik, adabiyot, aruz ilmi, jug'rofiya, tafsir, Hadis va fitoga oid 50 dan ortiq asarlar yozishi. Uning arab tili grammatikasiga oid "Al-Mufasssal" nomli kitobini yozishi. Zamaxshariy ijodini o'rganilishi tarixidan. vujud it - ta'viyi ("Qur'on xaqiqatlari va uni sharhlash orqali so'zlar ko'zlarini ochishi") asarini Qur'on tafsiriga bag'ishlanishi "Al-Kashshof" asari Qur'oni Sharqida unga katta shuxrat kycelitirishi.

Burxonuddin al-Marg'inoniy (1123-1197 yy.) O'ra Osiyodagi buyuk fiqshunos alloma uni Samarqanddagi faoliyati. Uni ta'lim olgan 40 dan oshiq ustози. Uning fiqshunoslikka oid asarlari. Al-Marg'inoniyning butun ifom olamida mashhur bo'lgan "Hidoya" asari. "Xidoya" dagi fiqhiy masahlar. "Hidoyani" nashr etilishi. O'zbekiston Ryespublikasi Vazirlar Mahkamasining Qaroriga asosan 2000 yilda Al-Marg'inoniyning 910 yillik tavallud sanasining kyeng jamoatchilik tomonidan nishonlanishi.

Tasavvufning paydo bo'lishi, shakllanishi va tasavvufga doir masalalar

Kungsa kirish. Muammoni o'rganishning maqsad va vazifalari. Metodologik masalalar. Manbalarga tavsif. Tarixshunoslik. Milliy istiqbol matkurasi va sufiylik tarixi.

Islom dini. Oqimlar va yo'nalishlar. Mazhablar. Tasavvufning tarifi. Mavzusi. Uning g'oyaviy asoslari. Tasavvuf ilmining yuzaga kyelishi va xususiyatlari. Tasavvufning paydo bo'lish masalasi. Tasavvuf va g'arb mistizmi orasidagi farqlar. Sufiylikning islomiy mahabalari. Tasavvufning tarixiy shakllanishi jaryoni. Zuxd davri, tasavvuf davri, Jumayd Bag'dodiy, Ibn Arabiy, Boyazid Bastomiy, Mansur Xalloy. Sufiylik rivojining dastlabki bosqichi.

Tasavvuf tariqatlari vujudga kelishi va ularning o'ziga xos xususiyatlari

Tasavvuf tariqatlarining vujudga kyelishi va shakllanishi. Tariqatning mahnosi. Tariqatlarining tasnifi. Tariqi axyor. Tariqi abror. Tariqi Shutor. Botil tariqatlar. Tariqatlarining musharakat unsurlari; insomiy unsurlar, amaliy unsurlar. Zikr. Xilvat, chillat, arbain. Sayru suluk. Nafs va ruh. Fikriy unsurlar. Tasavvuf va shialik. Botiniylik. Ishroqiylik. Malomiylik. Futuvvat - axiylik. Rijol-ul g'ayb. Moddiy unsurlar. Takya. Tariqat qiyofalari. Xirqa, kulox, kamar, shadd, xaydariy, tannura, al'am.

Yirik tariqatlar va ularning asoschilari

Muxosbiya tariqati va Xorits Muxosbiy Xandun Qassor asos solgan gassoriya tariqati. Tayfuriya yo'nalishi. Junaydiya. Nuriya. Saxliya. Xakimiya. Xarrozlya. Xalifiya. Sayyoriya. Xalloyiya. Xulmoniya. "G'avsul azlam" Abdugodir G'iyoniy. Oodiriya tariqati Mavlayiya. Shozaliya. Sa'diya. Akbariya. Suxravardiya. Xilvatiya. Chishitiya. Bayramiya. Rurfiya. So'fiy ayollar Robiya al - Adaviya.

O'ra Osiyoda kubroviya tariqati

Najmiddin Kubro va uning ta'limoti. Kubro va uning murshidi. Najmiddin Kubro va uning "Usuli ash'ara" asari. Kubroviya tariqatining Naqshbandiya va Mavlayiya tariqatlariga ta'siri. Kubroviya tariqatining O'ra Osiyoga tarqalishi. Najmiddin Kubro va uning izdoshlari. Najmiddin Kubroning mo'g'ullar qo'liga shahid bo'lishi. Najmiddin Kubro myerosining o'rganilishi

Xoja Axmad Yassaviy tariqati

42. Ирисов А. Абу Райхон Берунийнинг “Хиндистон” асари. –Т.: Фан, 1965.
43. Ирисов А. Абу Али ибн Сино. Ҳаёти ва илодий мероси. –Т.: Фан, 1980.
44. Қодиров А. Ўрта Осиёда медицинанинг пайдо бўлиши. –Т., 1990.
45. Сулаймонова Ф. Шарк ва Фарб. –Т., 1997.
46. Қолитов Н. Тафаккур қарвонлари. –Т., 1999.
47. Қасимов А. Абу Райхон Беруний. Абу Али ибн Сино. –Т., 1987.
48. Абу Али ибн Сино. –Т., 1980.
49. Бурхонддин ал-Маргиноний. Ҳидоя. –Т., 2000.
50. Абдулҳаким Ширвоний Жўжоний. Тасаввуф ва инсон. –Т.: Адолат, 2001.
51. Абул Муъин ан-Насфий. Тавҳид қондаларига муқаддима. –Т.: Мовароуннаҳр, 2006.
52. Ҳилпиров А. Абу Райхон Берунийнинг тарихий асарлари ва уларнинг ўзбекистонда ўрганилиши. ЎзМУ хабарлари. 2002 й. 3-сон.
53. Абу Нисо ал-Термизий. Аш-шамони ал-набавия. У.Уватов таржимаси. –Т.: Чўлпон, 1993.
54. Насриддин Бурхонддин Рабуъий. 1-2 китоблар Юсуфхон Шокиров таржимаси. –Т.: Ёзувчи, 1990-1991.
55. Аҳмад Зиевдин ал-Қумушқонаний Жомеъ ул-мутун. М.Кенжабеков таржимаси. –Т.: Мовароуннаҳр, 2000.
56. Жағлолдин Румий. Мавнавий маънавий. Аскар Махкам таржимаси. –Т., 1999.
57. Алшохтутра Соғуний. Тарихи Муҳаммадия. –Т.: Мовароуннаҳр, 1997.
58. Н. Қолитов. Тасаввуф. 1-китоб. –Т., 1996.
59. Н. Қолитов. Тасаввуф. 2-китоб. –Т., 1999.
60. Ю. Махмуд Аъсад Жушон. Тасаввуф ва нафс тарбияси. II. Ҳасан таржимаси. –Т., 1998.
61. Усмон Турар. Тасаввуф тарихи. Нодирхон Ҳасан таржимаси. –Т., 1999.
62. Эрнег Карл. Суфизм. –М., 2002.
63. Фариддин Аътор. Илоҳийнома. Н. Қолитов таржимаси. –Т., 1994.
64. Фариддин Аътор. Таъкират ул-авлиё. М.Кенжабек таржимаси. –Т., 1997.
65. Холдуқ Нурбоқий. Қуръони Қаримнинг илмий мужиззалари. Мирзияз Аъзам таржимаси. Т.: Адолат, 1999.
66. Махмуд Аъсад Жушон. Тасаввуф ва нафс тарбияси. Н. Ҳасан таржимаси. –Т.: Чўлпон 1998.
67. Усмон Турар. Тасаввуф тарихи. Н. Ҳасан таржимаси. –Т.: Истиклол, 1999.
68. Муҳаммад Сиддик Руддий. Авлиёлар Султони, туронлик валлийлар. Нашрга тайёрловчи Икромиддин Остонакул Оксўргоний. –Т.: Камалак, 1995.

69. Мансуров Ш. Фойиблар хайлидан ёнган чироклар. Муаллиф туъувчи Жураев. –Т.: Ўзбекистон, 1994.
70. Хусайн Воиз Қолшайх. Футувағноман султоний ёхуд жувонмардик тарикати. Н. Қолитов таржимаси. Т.: Абдулла Қодирий, 1994.
71. Азиятдин Насофий. Зубдат ул - Ҳақоик. Н. Қолитов таржимаси. –Т.: Камалак, 1995.
72. Жағлолдин Румий. Ичингдаги ичингдадир. Улутбек Абдуважоб таржимаси. –Т.: Ёзувчи, 1997.
73. Хожки Исмаилгулох Абдуллох. Марказий Осиёда ислом маданияти. –Т.: Шарк, 2005.
74. Мавнавият юлдузлари. –Т., 2001.
75. Имом Абу Хомид Муҳаммад ибн Муҳаммад ал-Ғаззолий. Ихёу улумидин-дин. –Т.: Мовароуннаҳр, 2003.
76. Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф. Тасаввуф ҳақида тасаввур. –Т.: Мовароуннаҳр, 2004.
77. Иброҳим Ҳаққул. Тақбир ва тафаккур. –Т.: Шарк, 2007.
78. Иброҳим Ҳаққул. Мерос ва моҳият. –Т.: Мавнавият, 2008.
79. Ш.Ғ. Гойнбазаров. Ҳалқаро терроризм: илмий, омилилари ва манбаи. –Т.: Ўзбекистон, 2009.
80. “Мавнавий таҳдидлар ва уларга қарши қуръоннинг илмий-мафкуравий асослари” мавзусидаги Республика илмий-услубий конференцияси материаллари. –Т.: Муҳаррир нашриёти, 2010.
81. Имом ал-Бухорий сабоқлари мавнавий-маррифий, илмий-адбий журнал. 4/2011.
82. Сирожиддинов Ш. Алшар Навоий. Манбаларнинг киёсий-типология, текстология таҳлиши. –Т.: Академанашр, 2011.
83. Тафаккур дурдоналари. 111 Вағъалар алломгаларимизнинг ҳикматли фикрлари. –Т.: Янги аср авлоди, 2012.
84. Фариддин Аътор. Таъкират-ул-авлиё. –Т.: Фафур Фулом нашриёти, 2013.
85. Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф. Самарқанднинг сара уламолари. –Т.: Хилол-Нашр, 2014.
86. Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф. Мазҳаблар – бирлик рамзи. –Т.: Хилол-Нашр, 2014.

Internet saytlari

87. www.eurasia.org.uz
88. www.history.uz
89. <http://www.dhinos.msu.tl/fac/history/>
90. www.museum.tl
91. www.ziyoue.net

Sharq allomlari ilmiy merosi fanidan nazorat savollari

1. Imom Buxoriy hadis ilmining eng nufuzli mahbalari deb tan olingan olita ishonchli hadis muallifi.
2. Dunyoviy ilmlarning rivojlanishi.
3. Muso al-Xorazmiyning dunyo faniga qo'shgan hissasi.
4. Hadis ilmining rivojida oltin davri.
5. Muso al-Xorazmiy va Bayt al-Hukma.
6. Abu Abdulloh al-Xorazmiyning "Mavoth al-Ulum" asarida ilmlar tasnifi.
7. Ahmad al-Farg'oniyning Marv va Bog'doddagi ilmiy faoliyati.
8. Farobiyning buyuk faylasuf bo'lib shakllanishidagi omillar.
9. Al-Termiziyning "Ash-Shamoil an-nabaviya" asari va uning ahamiyati.
10. Ahmad al-Farg'oniyning astranomiya o'id sakkiz asari va ularning ahamiyati.
11. Qaffol Shoshiy merosining ahamiyati.
12. Moturdiy sun'iy e'tiqodi sofiigi uchun olib borgan kurashi.
13. 1998-yil O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni bilan al-Farg'oniyning 1200 yiligi nishonlanishi.
14. Ahmad al-Marvaziyning Bog'dod ilmiy maktabida tutgan o'rni.
15. Ahmad al-Marvaziyning "Zij" I va uning ahamiyati.
16. Burxoniddin al-Marg'inoniy O'ra Osiyodagi buyuk fihshunos alloma.
17. Qaffol Shoshiy dunyoqarashining shakllanishi.
18. Ahmad al-Marvaziy asarlarining fan tarixida tutgan o'rni.
19. Hadis ilmining rivojida oltin davri.
20. Al-Marg'inoniyning 910 yillik tavalld sanasining nishonlanishi.
21. Imom Buxoriy hadis ilmining sultoni.
22. Beruniy asarlarining ahamiyati.
23. Abu Mu'in an-Nasafiy Kalom ilmini rivojlantirgan alloma.
24. Imom al-Buxoriyning va uning dunyo madaniyatida tutgan o'rni.
25. Al-Termiziyning hadishunos alloma bo'lib yetishishi.
26. Ahmad al-Marvaziyning Bog'dod ilmiy maktabida tutgan o'rni.
27. Mahmud az-Zamaxshariyning islom madaniyatiga qo'shgan hissasi.
28. Al-Termiziyning al-Jome asari va uning ahamiyati.
29. Abu Abdulloh al-Xorazmiyning "Mavoth al-Ulum" asarida ilmlar tasnifi.
30. Al-Termiziyning "Ash-Shamoil an-nabaviya" asari va uning ahamiyati.
31. Qaffol Shoshiyning fihsh bilimlari o'rganish.
32. Dunyoviy ilmlarning rivojlanishi.
33. Burxoniddin al-Marg'inoniy O'ra Osiyodagi buyuk fihshunos ahamiyati.
34. Qaffol Shoshiy dunyo qarashining shakllanishi.
35. Muso al-Xorazmiyning dunyo faniga qo'shgan hissasi.
36. Qaffol Shoshiy merosining ahamiyati.
37. Moturdiy sun'iy e'tiqodi sofiigi uchun olib borgan kurashi.
38. Fanda Farobiyshunoslik.
39. Moturdiyning dastlabki bilimlarini o'rganish.
40. Mahmud az-Zamaxshariyning islom madaniyatiga qo'shgan hissasi.
41. Moturdiyning ustoz va shogirdlari.
42. Farobiyning buyuk faylasuf bo'lib shakllanishidagi omillar.
43. Ahmad al-Marvaziy va uning ilmiy merosi.
44. Al-Marg'inoniyning 910 yillik tavalld sanasining nishonlanishi.
45. Hadis ilmining rivojlanish sabablari.
46. Farobiy ijodidagi Bog'dod va Damashq davri.
47. Farobiyning tabiiy falsafiy qarashlari.
48. Abu Ali Ibn Sino asarlarining ahamiyati.
49. Nasafiy ilmiy merosining ahamiyati.
50. Beruniy Xorazm Ma'mun akademiyasining raisi.
51. Fanda Farobiyshunoslikning rivojlanishi.
52. Abu Mu'in an-Nasafiy Kalom ilmini rivojlantirgan alloma.
53. Nasafiy Moturdiy ta'limot davomchisi.
54. Al-Termiziyning hadishunos alloma bo'lib yetishishi.
55. Muso al-Xorazmiyning dunyo faniga qo'shgan hissasi.
56. Mahmud az-Zamaxshariyning islom madaniyatiga qo'shgan hissasi.
57. Burxoniddin al-Marg'inoniy O'ra Osiyodagi buyuk fihshunos ahamiyati.
58. Abu Mu'in an-Nasafiy ilmiy merosining ahamiyati.
59. Marg'inoniyning 910 yillik tavalld sanasining nishonlanishi.
60. Farobiy ijodidagi Bog'dod va Damashq davri.
61. Abu Mansur al-Moturdiy buyuk kalom imomi.
62. Mahmud az-Zamaxshariy asarlari va ularning ahamiyati.
63. Farobiy hayoti va ilmiy merosi.
64. Ahmad al-Marvaziy va uning ilmiy merosi.
65. Mustaqillik davrida tavalld yoshi nishonlangan allomalari.
66. Ahmad al-Farg'oniyning astranomiya o'id sakkiz asari va ularning ahamiyati.
67. "Kitob al-Qonun fit-tibb" asari tibbiyotdan yagona qo'llanma.
70. eruniy va Abu Ali Ibn Sinoning ilmiy hamkorligi.
71. "Javomi al-Kalim" asarining xususiyati. (Kaffol ash-Shoshiy)
72. Kalom ilmining rivojlanish davrlari.
73. Abu Mu'in an-Nasafiyning ustoz va shogirdlari.
74. Beruniy asarlarining ahamiyati.
75. Burhoniddin Marg'inoniy va uning "al-Hidoya" asari.
76. An-Nasafiyning "Bahr al-Kalom" asari va uning ahamiyati.
77. Xorazmiy Bayt al-Hikmadagi faoliyati.
78. Farobiyning tabiiy ilmiy fanlar haqidagi qarashlari.
79. Xorazmiyning algebrlik risolasi.
80. Xorazmiyning geografik asari.

Tarix falsafasi va tarix o'qitish metodikasi fanining asosiy qismi
I-mavzu: Tarix falsafasi fanining predmeti, maqsadi va vazifalari

Tarix falsafasi va metodologiyasi predmeti. Tarixshunoslik muammolari. Tarix nima degan savol bo'yicha turli xil tushunchalar: fan, san'at, fikrlashning alohida shakli. Muammoning zamonaviy ko'rinishi va o'rnatish konsepsiyasi. Metodologiya tarixiy tadqiqotlarni o'rnatish fani sifatida. Metodologiya tarixiy tadqiqotlarni o'rnatish fani sifatida. Tadqiqot usullari. Tarix falsafasi va metodologiyasi predmeti. Tarixshunoslik muammolari. Tarix nima degan savol bo'yicha turli xil tushunchalar: fan, san'at, fikrlashning alohida shakli. Muammoning zamonaviy ko'rinishi va o'rnatish konsepsiyasi. Metodologiya tarixiy tadqiqotlarni o'rnatish fani sifatida.

2-mavzu. Antik davr tarix falsafasi

Yunon-rim mutafakkirlari tarixning tabiati to'g'risida. Teokratik tarix va afsona. Gerodot tomonidan ilmiy tarixning yaratilishi. Yunon tafakkuridagi tarixga qarshi tendensiya. Tarixning mavzusi va mohiyati haqida Yunon cha ta'limot. Yunon istonining tarixiy usuli va uning chegaralari. Logografar. Gerodot - "tarix olasi". Fukkidid. Eilin davri va uning Yunon olamiga ta'siri. Antik faylasuflar va tarixchilar tomonidan ilgari surilgan tarixga ta'sir ko'rsatuvchi omillar: moddiy va jittimiy omillar, psixologik, axloqiy va ma'naviy sabablar, inson tabiatining xususiyatlari, tarixiy fatalizm. Tarixni tushunish ellinistik an'anasining Ringa o'tishi. Polibiy "Tarix". Tit Liviyning asarlari. Takstning "Annallar" va "Tarix" asarlari. Ammian Marsellin - "so'nggi Rim tarixchisi".

3-mavzu. O'rta asrlar tarix falsafasi

Xristian g'oyalarning ta'siri. Xristian tarixshunosligining o'ziga xos xususiyatlari. O'rta asr tarixshunosligi. Tarixning xristian ilohiyoti. Uning asosiy prinsiplari: dualizm, providensializm, esxatologiya. Tarixning yangi xronologiyasining paydo bo'lishi. Avreliy Avgustin "Xudo shahri to'g'risida". O'rta asrlarda dunyo va odamni his etish. Boesiyning O'rta asrlar Evropa madaniyatining shakllanishidagi o'rni. O'rta asrlar fazosi. O'rta asrlarda abadiylik va vaqt haqidagi g'oyalar. Jamiyat va shaxs. O'rta asr tafakkurining sinvolizmi (ramzliigi). Tarixning o'rta asrlar teologiyasida rivojlanish g'oyasi. O'rta asrlardagi tarixiy bilimlarning tuzilishi. O'rta asr tarixshunosligining o'ziga xos xususiyatlari. Ikki jannimning paydo bo'lishi - yihomalar (annallar) va tarix (annallar). 4 monarxiya bo'yicha tarixni yangi davrlashtirish.

4-mavzu. Uyg'onish va ma'rifat davri tarix falsafasi

falsafasi.

Ikki Uyg'onish davri. Uyg'onish davri dunyogararashining o'ziga xos xususiyatlari. Rennessans gumanizmi. Jamiyat va shaxs. Uyg'onish tarixiyigi. Tarixiy vaqning kashf etilishi. Uyg'onish davri tarixiy fikrlarning asosiy yo'nalishlari. Gumanistlar tomonidan ilgari surilgan yangi tarixiy davrlashtirish - Antik (qadimiy) davr, O'rta asrlar va Yangi zamon.

Tarixning diniy konsepsiyasidan chekinish. Ratsionalistik paradigmaning paydo bo'lishi. Yagona va o'zgarimas inson tabiatiningmuammosi va buntkan kelib chiqadigan universal qonunlarni qidirish. Tyurgo va Kondorsening jittimiy taraqqiyot qonuni haqidagi qarashlari. Tarixiy rivojlanish sharoitida hokimiyat tabiati, davlat hokimiyati va tartib shakllari haqida turli g'oyalarning paydo bo'lishi. J. Vikoning siklik rivojlanish qonunlari haqidagi g'oyalari. A. Barnav - jamiyat rivojlanishi tufayli qonunlar va munosabatlarning eskirishi. Volter - tarixdagi buyuk shaxsning roli. Monteske - geografik sharoitlardagi farq. Goltbax - "fikrlar dunyoni boshqaradi". Bekonning insoniy bilimlarni she'riyat, tarix va falsafaga ajratishi. Dekart - "tarix haqiqiylikdan qochish sifatida", tarixiy skeptitsizm, tarixning ziddiutililar g'oyasi, tarix tasavvur o'yinidir. Kartezianlikning paydo bo'lishi. Ziddikartezianlik - Lokk, Berkli, YUm. Ma'rifat davri tarix falsafasining asosiy yutug'i - taraqqiyot g'oyasi.

5-mavzu. Evropa mamlakatlarining Yangi davr tarix falsafasi va metodologiyasi

Ilmiy tafakkur ostonasida. Romanitizm. J.J.Russoning jittimiy-siyosiy qarashlari. I.G. Gerdar va uning dunyo tarixi falsafasi haqidagi g'oyalari. Nemis klassik falsafasining tarixiy va falsafiy g'oyalari. I. Kant, I.G. Fichte. F. SHiller. F.V. SHellingning tarixiy va falsafiy qarashlari. G.V.F.Gegel tarix falsafasi. Tarixiy tafakkur turlari. Tarixda idrok. Tarix asosi. Tarixiy taraqqiyot va erknilik. Tarixda inson. T. Karleyl - tarixdagi qahramonlarga sig'inish. K.A.Sen-Simon taraqqiyot nazariyasi. Tarixiy materializm. K.Marks. Tarixning rivojlanishi tabiiy-tarixiy jarayon sifatida. Iqtisodiy omilning roli. Ishlab chiqarish kuchlari va ishlab chiqarish munosabatlari. Pozitivizm. O. Kont va uning asarlari. D.G.Nibur. T.Momnzen. L.Ranke.

6-mavzu. Islom ilohiyoti va tarix falsafasi

Qur'onning dunyogararash. Tarixning musulmon ilohiyotiga xos xususiyatlari. Dunyo va insonning yaratilishi. Qur'on Koinot, Er, tabiat haqida. Islom providensializmi. Qur'on bo'yicha insoniyat tarixi. Islom tarixshunosligining o'ziga xos xususiyatlari. Jittimiy-siyosiy qarashlar. Abu Nasr al-Forobiy. Uning jamiyat va davlat haqidagi ta'limoti. Jittimiy hayomi o'rnatish, kelib chiqishi, shakllari va turlari. Davlatning vazifalari. Ibn Xaldun va uningjittimiy rivojlanish nazariyasi. Tarix va haqiqat. Tabiiy olamdagi jittimiy odam. "Jittimiy fizika" (Jittimiy o'zgarishlar nazariyasi). Ibtidoiylikdan sivilizatsiyaga. Nisbiy tenglikdan mutlaq tengsizlikka. Davlat: kelib chiqishi va bagonalashuvi. Davlat va iqtisodiyot. Davlat: sivilizatsiyani jonsizlantirish. Siyosiy va jittimiy sikl. Ibn Xaldunning ijodiy merosi taqdiri.

7-mavzu. Eng yangi davr tarix falsafasi va metodologiyasi

"Tarixiy idrokni tanqid qilish" natijalari. Postmodern tafakkur ushbu.

"Hayot falsafasi" paradokslari. F.Niisse, V.Dilcy. Evolyusionizm. A.Bergson. Neokantchilik tarixiy nominalizmi. Baden neokantchilik maktabi: V.Vindelband, G.Rikert. Tarix va rasionallik. M.Veberring "Tushunuvchan sosiologiyasi". Neogeellik. B.Krone. Tarix va falsafa. Tarix va tabiiat. Tarix avtonomiyasi. R.J.Kollingvud. Neopozitivizm. Tarixiylik bilan bahsa. K.Popper-tanqidiy rasionalizm asoschisi. Y.B.Galli, A.K.Danto, X.Feyn. Lokal sivilizatsiyalarning tarixiy konsepsiyalari. O.SHPengler, "Evropaning so'nishi". A.Toyrbi. P.Sorokin. Inson, sivilizatsiya, jamiyat.

Tarixning ekzistensial falsafasi. M.Xeydeger va X.G. Gadamerning ekzistensial germoetikasi. X.Ortega-i-Gasset. Diniy ekzistensializmda tarixning kelib chiqishi va maqsadi. K.Yaspers. N. Berdyayev tarixning aqliy repressivligi haqidagi Frankfurt afsona. T. Adorno, G. E.Fromm. "Aqlning repressivligi" haqidagi Frankfurt afsona. T. Adorno, G. Marhuze, M. Xorkaymer. Fransuz tarixiy maktabi: "Annallar". L.Fevr, M.Blok, F.Brodel. Y.Xyozing kulturologiyasi. Fransiyadagi "Y'Angi falsafa". J.M.Berna, B.A.Levi, A.Glaxman. Neoprotellant tarixshunosligi. R. Nibur, P.Tilix. Tarixning biologik talqini. L.N.Gumilyovning etnogenez nazariyasi.

Asosiy adabiyotlar

1. Jo'raev N. Tarix falsafasining nazariy asoslari. - T., Ma'naviyat, 2008.
2. Kollingvud R. Dj. Ideya istori. Avtobiografiya. - M., 1980.
3. Ivin A.A. Vvedenie v filosofiyu istorii. M.: "Mists", 2007.
4. Barq M.A. Epoxi i idei. Stanovlenie istorizma. M., 1987.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quraniz. - Toshkent: "O'zbekiston" NMTU, 2017. - 488 b.
2. Mirziyoev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqboliga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
3. Mirziyoev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimidagi ma'ruza. 2016 yil 7 dekabr / SH.M.Mirziyoev. - Toshkent: "O'zbekiston" NMTU, 2017. - 48b.
4. Mirziyoev SH.M. Etkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barmoq bilan. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining 90'shina majlisidagi nutq / SH.M.Mirziyoev. - Toshkent: "O'zbekiston" NMTU, 2016. - 56 b

5. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. T., "Sharq", 1998.
Karimov I.A. Yulksak ma'naviyat - engilmas kuch. T., "O'zbekiston", 2008.

7. Healler Fry, Steve Ketheridge, Shephanie Marshall. A Handbook for teaching and learning in higher Education. - N.Y. L., 2009
8. John Robert Seleen "Methods of Teaching of History" Ulan Press England, 2011.

9. Azizxodjaeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. T., 2005.
10. B.Farberman. "Ilg'or pedagogik texnologiyalar". T., "Fan", 2000
yil Karimov I.A. O'zbekistonning o'z ishtirokchisi va taraqqiyot yo'li. T., "O'zbekiston", 1992.

11. Babanskiy YU.K. "Xozirgi zamon umumiy ta'lim maktablarida o'qitish metodlari". T., "O'zbekiston", 1990.

12. G'afforov YA. X., G'afforova M. G. "O'zbekiston xalqlari tarixini o'qitish usullari". T., "Universitet" 1996.

13. Qodirov B. Ta'lim tizimidagi islohotlarning maqsad va yo'nalishlari. T. "O'zbekiston", 1999.

14. Lerner I.YA. O'qitish metodlarining didaktik asoslari. M., 1991
15. Mansurov U. Tarix o'qitishda mustaqil ta'limni tashkil etish metodikasi. T., 2019

16. Ro'zieva D. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanilishi. T., 2014.

17. Sagdiev A., Fuzailova G., Xasanova M. Tarix o'qitish metodikasi. T., 2008

18. Sagdiev A.S. Maktabda tarix o'qitish metodikasi. T., 1978.
19. Safo Ochi. Mustaqillik ma'naviyati va tarbiya asoslari. T., "O'qituvchi", 1997.

20. Studentkin M.T. Metodika prepodovaniya istorii v shkole. M., 2000.
21. Tarix o'qitish usullari. O'quv-uslubiy majmua. Universitet. 2015.

22. Toshpo'latov T., G'afforov YA. "Tarix o'qitish metodikasi". T., "Universitet" nashriyoti. 2002.

Tarix falsafasi va metodologiyasi fanidan tavsiya etilgan savollar

1. Tarix falsafasining maqsadlari va vazifalari nimalardan iborat?
2. Tarix falsafasi atamasi kim tomonidan fanga kiritilgan?
3. Tarixning ahamiyati tushuntirib bering?
4. Tarixning ahamiyati tushuntirib bering?
5. Tarix falsafasi: tushuncha va mohiyat haqida nimalar bilasiz?
6. Tarix falsafasining ob'ekti va metodologiyasini tushuntiring?
7. Tarix - inson, zamon va makon falsafasi mazmunini tushuntiring?
8. Tarix fanining predmeti nimadan iborat?
9. Tarixiy tafakkur ehtyoji. Tarix falsafasi va milliy ishtirok mazmunini?
10. Tarixiy jarayon va vorislik deganda nimani tushunasiz?

11. Tarixiy ong va tarix tushunchalariga izoh bering?
12. Tarixiy voqea va hodisa mazmuniga izoh bering?
13. Gerodot ilmiy tarixning yaratilishi falsafasini tushuntiring?
14. Yunon istonda tarix fani vujudga kelishi jarayoni qanday kechdi?
15. Tarixchi Tit Liviy merosi haqida nimalar bilasiz?
16. Korneliy Tatsit tarixshunosligi falsafasini tushuntiring?
17. Antik ongda tabiat va tarix antitezasi haqida ma'lumot bering?
18. Teokratik tarix va afsona xaqida nimalarni bilasiz?
19. Ilmiy tarixning yaratilishi to'g'risida ayting?
20. Teokratik tarix va afsona xaqida nimalarni bilasiz?
21. Tarix fani va ahamiyati to'g'risida Yunon ta'limoti?
22. Rim tarixchilari qarashlarini ayting?
23. Yunon -rim tarixshunosligining tavsifiy xususiyatlari?
24. Tarix fani va ahamiyati to'g'risida Yunon ta'limoti?
25. Vaqt haqida tasavvur. Taraqqiyot g'oyasi ?
26. Xristian dunyoqarashining tarixiy tasavvurga ta'siri?
27. Avliyo Avgustin – "Xudo shahri to'g'risida". ("Ilohiy shahar to'g'risida"). Ilohiy olam va inson dunyosi. Muqaddas tarix va dunyoviy tarix. "Ikki shahar" to'g'risida ta'limot mazmunini tushuntiring?
28. Xristian tarixshunosligining tavsifiy xislatlari?
29. Avgustin va uning talimotida xristian dinning tasiri qanday?
30. Muqaddas tarix va dunyoviy tarix atamasiga izoh bering?
31. Ilohiy olam va inson dunyosi ta'rif bering?
32. Avliyo Avgustin – "Xudo shahri to'g'risida" fikr bildiring?
33. Xristian dunyoqarashining ta'siri to'g'risida ayting?
34. Vaqt haqida tasavvurlarni tushuntirib bering?
35. Xristian tarixshunosligining tavsifiy xislatlari ayting?
36. Taraqqiyot g'oyasi?
37. O'rta asr tarixshunosligining tavsifiy xislatlarini tushuntiring?
38. Dunyo va insonning o'rta asrlardagi tushunchalari?
39. O'rta asrlarda fikrlashning ramziyligi?
40. O'rta asr kosmosi. Abadiyat va vaqt to'g'risidagi o'rta asr tushunchalari?
41. Jamiyat va shaxs tushunchasi?
42. O'rta asr tarixi teologiyasida taraqqiyot g'oyasi. O'rta asr tarixiy bilimlarning tuzilishi?
43. Sh.A. Yazdiyning "Zafarnoma"si tarixiy manba sifatidagi ahamiyati?
44. Klavixo va uning "kundaligi" tarixiy manba sifatida?
45. Dunyo va insonning o'rta asrlardagi tushunchalari tushuntirib bering?
46. Abadiyat va vaqt to'g'risidagi o'rta asr tushunchalari aytib bering?
47. O'rta asr tarixi teologiyasida taraqqiyot g'oyasi xaqida fikrlaringiz?
48. O'rta asr tarixshunosligining tavsifiy xislatlari ayting?
49. «Avesto» – ijtimoiy-tarixiy hodisa sifatida?

P. Terepov

Juved